

Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2017

Michal Lutovský a kol.

Část druhého svazku Archeologie ve středních Čechách každoročně vyplňuje přehled výsledků terénních výzkumů provedených Ústavem archeologické památkové péče středních Čech, které proběhly v předšlém kalendářním roce. Na následujících stránkách vedoucí jednotlivých výzkumů stručnou, informativní formou představují výsledky své práce za rok 2017. Jak je zvykem, jde pouze o předběžnou informaci o terénních aktivitách, a bylo tedy ponecháno na jednotlivých autorech, kolik podrobností pro tuto formu publikace poskytnou. Shodná zůstává základní charakteristika každého hesla v podobě úvodních tří bodů:

1. Upřesnění polohy výzkumu v rámci katastru (ulice, parcelní číslo apod.); některá z forem přesnější polohopisné identifikace.
2. Druh akce.
3. Stručná charakteristika archeologického zjištění; případně odkaz na vyobrazení.

Následující přehled zahrnuje informace o celkem 80 terénních výzkumech, které pod vedením archeologů z ÚAPPSC a jejich spolupracovníků¹ proběhly v roce 2017 na katastrálním území 64 obcí devíti okresů Středočeského kraje a ve třech případech i v okrajových částech Prahy (*mapa 1*).² Naši snahou přitom bylo zveřejnit všechna pozitivní zjištění; vedle rozsáhlejších odkryvů tu lze proto nalézt i drobné akce zachycující kupříkladu jen fragment kulturní vrstvy či blíže nedatovanou pravěkou situaci. Jednotlivým výzkumům byla pro účely této publikace přiřazena čísla, která nesouvisejí s oficiálními čísly akcí v úřední agendě naší instituce. Z pochopitelných důvodů nejsou do přehledu zahrnuty stovky akcí s negativním výsledkem.

Michal Lutovský

¹ L. Baloun: 4–6, 42, 60, 74; Z. Beneš: 11, 12, 17, 18, 24, 30, 38, 52–54, 62, 70, 75; J. Bernat: 9, 19, 20, 23, 25, 28, 46, 59, 68, 79; J. Dufek: 31, 37, 38, 40, 66, 69; E. Fábik: 2; J. Frolík: 13–15; S. Hendrychová: 2, 3, 46; T. Chlup: 48, 53, 70; J. Koprivová: 1, 43, 44; L. Kos: 36, 49, 50, 55, 56, 67, 78; L. Mattiello: 10, 21, 29, 41, 47, 72, 73, 76; T. Polišínský: 27, 61, 71, 80; L. Smejtek: 19, 20; D. Stolz: 35; D. Šťastný: 32, 33, 65; J. Švédová: 7, 26, 34, 63; D. Vnoučková: 3; V. Volf: 8, 16, 39, 45, 51; P. Zemanová: 22, 57, 58, 64, 77.

² Rozdělení katastrálních území zasažených v roce 2015 archeologickým výzkumem podle okresů:

Benešov: 2, 3, 46;

Beroun: 35, 61, 71, 80;

Kladno: 8;

Kolín: 11–15, 17, 18, 24, 30–33, 37, 38, 48, 52–54, 62, 65, 70, 75;

Mladá Boleslav: 1, 7, 26, 34, 43, 44, 63;

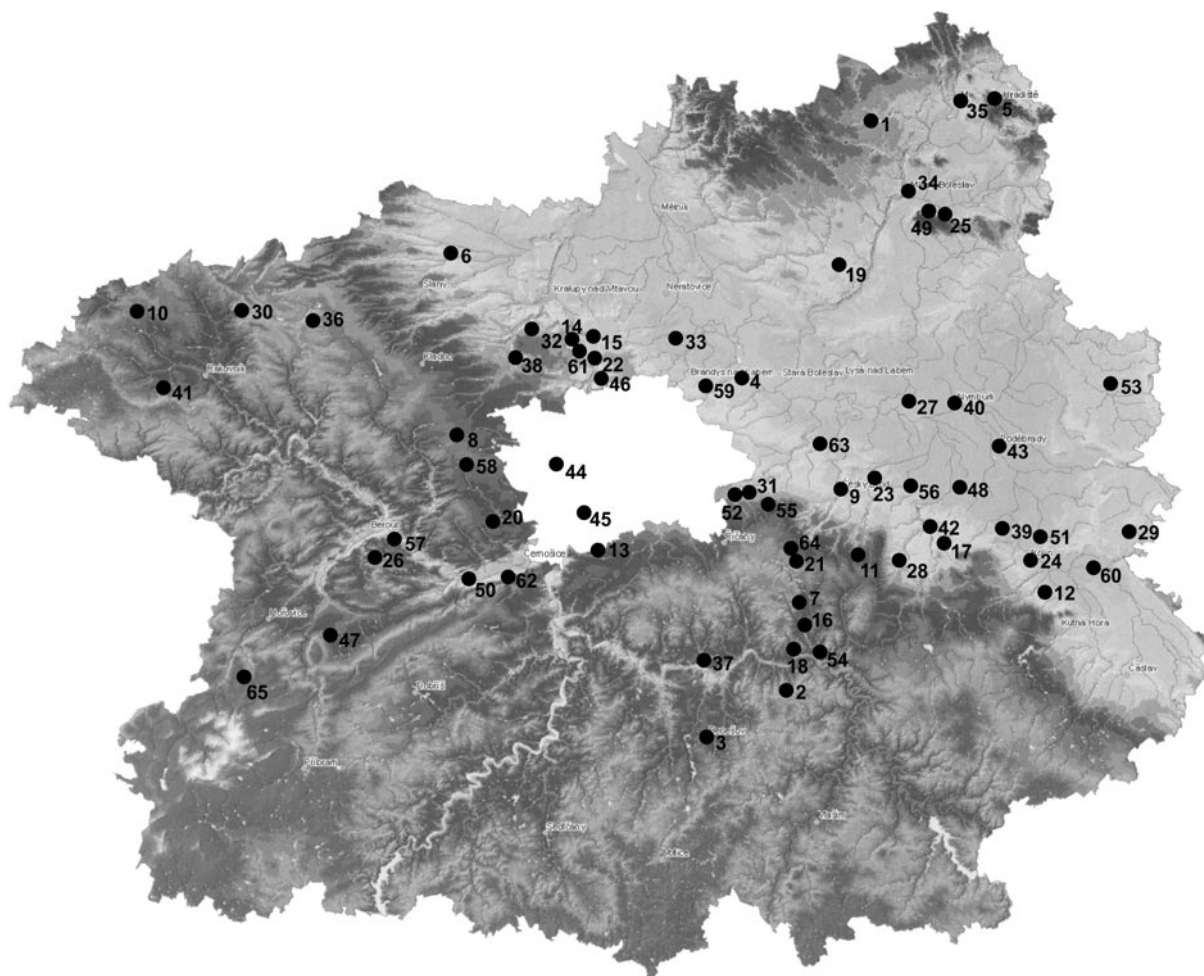
Nymburk: 36, 49, 50, 55, 56, 67, 78;

Praha: 57–59;

Praha-východ: 4–6, 9, 22, 23, 25, 28, 29, 40, 42, 60, 66, 68, 69, 74, 76, 79;

Praha-západ: 10, 19–21, 27, 41, 47, 64, 72, 73, 77;

Rakovník: 16, 39, 45, 51.

Mapa 1. Středočeský kraj. 1. Bělá pod Bezdězem, okr. Mladá Boleslav, 2. Bělčice u Ostředka, okr. Benešov, 3. Benešov, okr. Benešov, 4. Brandýs nad Labem, okr. Praha-východ, 5. Branžež, okr. Mladá Boleslav, 6. Břešťany, okr. Kladno, 7. Černé Voděrady, okr. Praha-východ, 8. Červený Újezd, okr. Praha-západ, 9. Český Brod, okr. Kolín, 10. Děkov, okr. Rakovník, 11. Dobré Pole u Vitic, okr. Kolín, 12. Dolany u Červených Peček, okr. Kolín, 13. Dolní Břežany, okr. Praha-západ, 14. Holubice, okr. Praha-západ, 15. Hořovice, okr. Praha-východ, 16. Hradec u Stříbrné Skalice, okr. Praha-východ, 17. Hradenín, okr. Kolín, 18. Hradové Střimelice, okr. Praha-východ, 19. Chotětov, okr. Mladá Boleslav, 20. Chýnice, okr. Praha-západ, 21. Jevany, okr. Praha-východ, 22. Klecany, okr. Praha-východ, 23. Klučov, okr. Kolín, 24. Kolín, okr. Kolín, 25. Kolomuty, okr. Mladá Boleslav, 26. Koněprusy, okr. Beroun, 27. Kostomlaty nad Labem, okr. Nymburk, 28. Kouřim, okr. Kolín, 29. Krakovany, okr. Kolín, 30. Krušovice, okr. Rakovník, 31. Květnice, okr. Praha-východ, 32. Libčice nad Vltavou, okr. Praha-západ, 33. Měšice u Prahy, okr. Praha-východ, 34. Mladá Boleslav, okr. Mladá Boleslav, 35. Mnichovo Hradiště, okr. Mladá Boleslav, 36. Mšecké Žehrovice, okr. Rakovník, 37. Nespeky, okr. Benešov, 38. Noutonice, okr. Praha-západ, 39. Nová Ves I – Ohrada, okr. Kolín, 40. Nymburk, okr. Nymburk, 41. Petrovice, okr. Rakovník, 42. Plaňany/Vrbčany, okr. Kolín, 43. Poděbrady, okr. Nymburk, 44. Praha-Košíře, 45. Praha-Modřany, 46. Přemyšlení, okr. Praha-východ, 47. Radouš, okr. Beroun, 48. Ratenice, okr. Kolín, 49. Řepov, okr. Mladá Boleslav, 50. Řevnice/Lety, okr. Praha-západ, 51. Sendražice, okr. Kolín, 52. Sibřina, okr. Praha-východ, 53. Sloveč, okr. Nymburk, 54. Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ, 55. Škvorec, okr. Praha-východ, 56. Tatce, okr. Kolín, 57. Tetín, okr. Beroun, 58. Úhonice, okr. Praha-západ, 59. Veleň, okr. Praha-východ, 60. Veletov, okr. Kolín, 61. Větrušice, okr. Praha-východ, 62. Všenory, okr. Praha-západ, 63. Vykáň, okr. Nymburk, 64. Vyžlovka, okr. Praha-východ, 65. Zaječov, okr. Beroun

1. Bělá pod Bezdězem, okr. Mladá Boleslav

1. Zámek, ppč. 1, 2373/1; S-JTSK: sonda 14: 709350/1001043; sonda 15: 709358/1001056.
2. Dokumentace profilů dvou sond v prostoru nádvoří a parkánu vyvolaných řešením statických závad severního křídla zámku.
3. Novověk.

V souvislosti s řešením statických závad severního křídla zámku byly zdokumentovány dvě sondy. V sondě č. 14 v prostoru parkánu byl odhalen základ obvodové severní zdi severního křídla zámku do hloubky cca 1,2 m. Z výkopu pro zdivo pochází fragmenty kachlů a keramiky novověkého stáří. Druhá sonda (č. 15) byla položena v prostoru nádvoří, u jednoho z pilířů arkádové chodby. I přes porušení recentními výkopy pro kanalizaci, byly sondou odhaleny neporušené vrstvy novověkého stáří a kamenné zdivo pilíře sahající do hloubky přes 2 m pod úroveň současného terénu. Vzorkováním jednotlivých vrstev byly získány fragmenty kostí a keramiky.

Jana Kopřivová

2. Bělčice u Ostředka, okr. Benešov

1. Návesní rybník, p. č. 26; S-JTSK (plocha): 718878/1073668, 718867/1073665, 718851/1073695, 718874/1073703.
2. Odbahnění a rekonstrukce hráze rybníka.
3. Středověk, přístup k tvrzi; *obr. 1.*

Po vypuštění rybníka v září 2017 se na jeho dně objevily dva masivní do dna zapuštěné trámy, propojené dvěma vzpěrami konstrukce tzv. ondřejského kříže. Tesané hraněné trámy o rozměrech cca 30 x 40 cm byly vzdáleny cca 120 a 140 cm od západní hrany rybníka, vnitřní vzdálenost trámů činila 180 cm. Kvůli nejisté dataci a interpretaci celé situace se přistoupilo k odebrání vzorku dřeva pro dendrochronologickou analýzu. Bylo tak zjištěno, že se jedná o dub, starý v době pokácení minimálně 125 let. Poslední letokruh pochází z roku 1311, bělové dřevo se však nedochovalo. Trám je tak možné vřočit do první poloviny 14. století. Při následujících pracích byla zjištěna zeď o tloušťce 70 cm spojená na vápennou maltu. Trámy byly zapuštěny v síle zdiva. Zdivo bylo založeno do kraje rybníka tak, že objekt vystupoval třemi zděnými stěnami do vodní plochy. Uvnitř dokumentované situace i v jejím bezprostředním okolí

Obr. 1. Bělčice u Ostředka. Situace odkrytá na dně návesního rybníka

bylo nalezeno několik keramických zlomků středověkého stáří. Během detektorového průzkumu dna rybníka byla objevena drobná nezdobená zlatem plátovaná přezka. Celou situaci jsme interpretovali jako pozůstatky vstupního objektu, patrně brány, ke které přes vodní příkop bělčické tvrze vedl dřevěný mostek.

Během dalších prací, při kopání základu pro novou betonovou hráz, se na druhé straně nádrže stará hráz odtrhla a odhalila nejstarší hráz skládanou z kamene a šedomodrého jílu. Pod zásypy a naplaveninami byly objeveny dva zahloubené objekty zaplněné zuhelnatělým dřevem a několika zlomky středověké keramiky.

Soňa Hendrychová – Ernest Fábik

3. Benešov, okr. Benešov

1. Benešov-Karlov, hřbitov u kostela sv. Mikuláše, p. č. 1308, 1309/1, 1312/3; S-JTSK (linie): 727906/1078972, 727870/1078988, 7851/1078999.
2. Rekonstrukce hřbitovní zdi.
3. Středověk až novověk.

Při bourání staré hřbitovní zdi u kostela sv. Mikuláše na Karlově byla narušena hřbitovní vrstva, která se z vnitřní strany o zeď opírala. Na místě stavby se proto nacházely rozházené lidské kosti. Z rozebírané zdi pocházelo menší množství druhotně použitých kamenických článků ze zaniklého minoritského kláštera. Zeď byla odstraněna včetně základů, výkopy zasahovaly do hloubky asi 1 m pod současným vnějším povrchem. Stavba v první fázi nebyla oznámena oprávněné organizaci, takže teprve poslední úsek dlouhý cca 5 m bylo možné kompletně dokumentovat. Po začátek odhaleného profilu se vyvíjela 20–50 cm mocná vrstva s občasnými lidskými kostmi a zlomky cihel. Pod touto vrstvou se nacházela tmavší ulehlejší 10–40 cm mocná vrstva, která obsahovala drobné zlomky cihel a druhotně přemístěný raně středověký až vrcholně středověký keramický materiál. Pod touto vrstvou se již nacházelo písčité podloží.

Soňa Hendrychová – Darina Vnoučková

4. Brandýs nad Labem, okr. Praha-východ

1. Ulice Průmyslová, ppč. 1821/42, 118; S-JTSK: 724269/1035623, 724180/1035636, 724178/1035707, 724256/1035714.
2. Logistické centrum Lidl – parkoviště; plošný odkryv.
3. Neolit, mladší pravěk, sídlištní objekty.

V závěru roku 2016 byla zahájena skrývka ornice v prostoru plánovaného parkoviště určeného pro zaměstnance logistického centra Lidl. Parcela se nachází v těsném sousedství hlavní Průmyslové ulice, obklopená maloobchodní prodejnou Lidl, logistickým centrem stejnojmenné společnosti a výrobní halou firmy Continental. Vlastní archeologický výzkum byl opětovně zahájen na přelomu měsíce února a března 2017. Skrývka ornice odkryla půdorys jednoho dlouhého neolitického domu, dále mělký žlábek lemující jednu z delších stran a několik dalších zahloubených objektů neolitického stáří. Kromě běžných sídlištních objektů byla *in situ* vyzvednuta také keramická nádoba s výplní.

Lukáš Baloun

Obr. 2. Brandýs nad Labem (5). Raně středověké sídlištní objekty

Obr. 3. Brandýs nad Labem (6). Hrob 1

5. Brandýs nad Labem, okr. Praha-východ

1. Ulice Pod Hrádkem (Vyšší Hrádek), ppč. 123/2, 2106; S-JTSK: 724061/1034295.
2. Výstavba zdravotnického zařízení; plošný odkryv.
3. Raný středověk (10. stol.), sídlištní objekty; obr. 2.

Po dohodě se současným investorem byla v místě staršího domu (stodoly?) a v jeho okolí zahájena dokumentace stavbou narušených středověkých až časně novověkých situací. Na tomto místě je nutné zmínit, že postupnými stavebními zásahy v průběhu několika předchozích let došlo bez ohlášení příslušným úřadům a bez dozoru archeologa k odtěžení podstatné části původních terénů včetně středověkého souvrství. Odkryté archeologické situace byly dokumentovány jak na zvětralých řezech starší stavební jámy, tak v prostoru nově provedené skrývky nadloží. Plošným výzkumem byla zdokumentována plocha o velikosti přibližně 20 m². Zbylá část parcely byla bohužel z více jak 80 % narušena novodobými zásahy. Terénní výzkum potvrdil předpokládané raně středověké osídlení a odkryl řadu zahloubených sídlištních objektů. Z výplní jednotlivých objektů byl získán poměrně četný soubor zlomků keramiky.

Lukáš Baloun

6. Brandýs nad Labem, okr. Praha-východ

1. Ulice Horova (Vyšší Hrádek), ppč. 1086/4; S-JTSK: 724118/1034287.
2. Rekonstrukce pozemní komunikace; řezy/ plošný odkryv.
3. Raný/ vrcholný středověk, hroby; obr. 3 a 4.

V průběhu rekonstrukce kanalizační sítě vnitrobloku bývalé Piaristické koleje došlo ze strany investora ke změně stavebního záměru a nově byla do projektu zapracována také rekonstrukce odpadní a dešťové kanalizace v širším okolí, včetně předláždění povrchu ulic Na Vyšším hrádku, Pod Hrádkem a Horova. Křížovatka uvedených ulic v tomto prostoru vytváří jakousi „náves“ obklopenou z větší části starší městskou zástavbou. Kromě výše uvedené barokní Piaristické koleje se zde nachází také areál zrušeného hřbitova s původně gotickým kostelem sv.

Obr. 4. Brandýs nad Labem (6). Hrob 2

Petra (první písemná zmínka 1304), jehož nenápadný vchod ústí na začátek Horovy ulice. A právě před tímto vstupem došlo v rámci hloubení přípojky dešťové kanalizace k narušení několika kostrových hrobů. V ploše krátké přípojky bylo odkryto a zdokumentováno celkem 6 obdélných hrobových jam s 5 kostrovými pohřby a jeden mělký objekt nejasného účelu. Dle rozboru keramiky získané z výplně několika hrobových jam je možné nalezené situace datovat do širšího časového rámce 10.–11. století, keramické zlomky z hromad z okolí výkopu pak do vrcholného středověku. Nález hrobových jam mimo současný areál hřbitova souvisí s mnohem mladším vymezením pohřebního areálu v okolí kostela a do datečnou výstavbou obvodové zdi hřbitova.

Lukáš Baloun

7. Branžež, okr. Mladá Boleslav

1. Ppč. 680/1; S-JTSK: 690998/1003293.
2. Skrývka ornice pro nově budovaný RD a inženýrské sítě.
3. Středověk–novověk.

V základovém pasu pro RD byly zjištěny pozůstatky souvrství obsahujícího keramický materiál náležející do období vrcholného středověku až novověku. Archeologické objekty nebyly identifikovány.

Jarmila Švédová

8. Břešťany, okr. Kladno

1. S-JTSK: 761037/1017279, 761035/1017251.

2. Výstavba zpevněné komunikace do Šlapanic.

3. Raný středověk, sídliště?

Ve skrývce předcházející výstavbě zpevněné komunikace z Břešťan do Šlapanic byly na mírném, k jihu obráceném svahu nalézány drobné zlomky keramiky. Podorniči, na kterém se skrývka zastavila, bylo na omezené ploše s nálezy výrazně probarveno organickými příměsemi (výrazně tmavší), nešlo v něm však rozlišit obrysy objektů. S největší pravděpodobností se jednalo o okraj kulturní vrstvy související se sídelní aktivitou ve východním sousedství budované komunikace. Drobné zlomky keramiky lze pouze rámcově datovat do období raného středověku.

Vojtěch Volf

9. Černé Voděradky, okr. Praha-východ

1. Intravilán obce, parc. č. 14/3, 129/1, 132, 227/70, 501/8, 501/9, 501/10, 501/14, 989, 1087/1, 1125/28, 1125/76, 1159/1, 1159/24, 1159/25, 1159/27, 1159/29, 1159/30, 1159/31, 1159/32, 1163/11, 1184/1.

2. Kanalizace a ČOV.

3. Sídlištní situace novověké a z industriálního období.

V rámci dohledu zahájeného v roce 2016 (*Bernat 2017*) byla ve skupině domů vestavěných do severní části návsi, a to ve vzdálenosti 4 m (na parc. č. 1209//1) od západní strany domu čp. 47, registrována na profilu stěna terénního zářezu dnes již v podstatě neexistujícího dvorku za původně menším domem stejného čísla popisného se samostatně stojící hospodářskou budovou (dle čís. otisku Stablního katastru z r. 1841). Z výplně zářezu pochází nepočtený vzorek drobných zlomků keramických nádob z mladšího novověku až 19. století. Zachycena byla ojediněle i struska, která by mohla naznačovat blízkost zaniklé kovárny v prostoru návsi nebo souvisí se zpracováním polymetalických rud těžných zřejmě už od středověku v okolí a okrajově i na katastru samotných Černých Voděrad (*Velebil 1999* s lit.). V jednotlivých výkopech pro kanalizační výtlaky a veřejné části kanalizačních přípojek k domům v nejnižší položené SV části svažitě návsi byly registrovány úpravy veřejného prostranství, pravděpodobně až z industriálního období. Slabší vrstva hnědožluté jílovitopíscitě hlíny spočívala místy přímo na podloží (šedá až jílovitá hlína nebo tm. šedý jíl se štěrskem a malými kameny - silně zvětralá skála). Na uvedené úpravě ležela místy slabá, ale výrazná vrstva menších zlomků stavební keramiky, rozdrolené malty a popela. Před většinou vjezdů do dvorů se pod dnešní štěrkovou úpravou povrchu objevovalo štětování nebo dláždění z menších kamenů. Středověké ani starší novověké situace nebyly v ploše návsi zachyceny.

Jiří Bernat

10. Červený Újezd, okr. Praha-západ

1. Boží muka na západním okraji obce v ulici Svárovská, naproti domu čp. 336; S-JTSK (plocha): 761625/1042640, 761620/1042635, 761619/1042637, 761624/1042642.

2. Kanalizace.

3. Boží muka, pohřebiště okolo božích muk, novověk.

Před plánovanou stavbou kanalizace okolo božích muk byl v předstihu zdokumentován jejich základ – řez na severní straně, neboť hrozilo nebezpečí, že boží muka, kulturní památka č. 152945, budou stavbou poškozena. Vzhledem ke vstřícnému jednání zhotovitele nebyla památka nakonec nijak porušena. Rýha pro kanalizaci vedla těsně vedle a stavba provedla zajištění při průkopu okolo KP, aby se základy božích muk nemohly sesunout do vyhloubené jámy. Při hloubení rýhy byly v bezprostřední blízkosti božích muk (vzdálenost 0,5 m až 2 m) nalezeny a prozkoumány pohřby minimálně 6 jedinců, z nichž čtyři obsahovaly zbytky dřeva z rakví a hřeby. Další průvodní výbavou byly bronzové knoflíky. V hrobech č. 1 a 4 byly nalezeny dva bronzové křížky z růženců, v jednom případě ještě se zbytky koženého váčku. Předběžná datace nálezů se opírá převážně o vyhodnocení bronzových křížků a spadá do poloviny až 2. poloviny 18. století. Jeden z křížků náleží typologicky do skupiny „Vitam praesta“ (blíže *Omelka – Řebounová – Šlancarová 2010*, 481-484) a druhý byl pravoslavný (za odbornou radu děkuji O. Řebounové a M. Omelkovi). Pozoruhodným faktem je, že všichni zde ležící nebožtíci byli muži, což by spolu s netradičním uložením mimo zdi hřbitova mohlo znamenat zvláštní status jedinců (např. příslušnost k vojsku, které tudy táhlo?).

Lucia Mattiello

11. Český Brod, okr. Kolín

1. Liblické předměstí; ppč. 705/1, 705/13, 705/23, 705/24, 705/42; S-JTSK (mezi body): 711629/1048579, 711570/1048561, 711553/1048661, 711617/1048653.

2. Stavba Obchodního centra Pila Český Brod.

3. Sídliště, pozdní doba halštatská, vrstva s nálezy keramiky, kostí, mazanice a uhlíků; *obr. 5*. Archeologický dohled navazuje na akci z roku 2016, kdy byla po odstranění katru staré pily zjištěna kulturní vrstva s nálezy blíže neurčeného pravěkého stáří. Samotná stavba Obchodního centra je založena poměrně mělce a jediné hlubší výkopy zahrnují piloty pro nosné pilíře. Významnější tedy byly dohledy souvisejících inženýrských sítí, především kanalizačních řadů a vodovodních přívadců. Ty byly předmětem dohledu ÚAPPŠČ, nicméně na kontrolu rýhy vedení kNN ve východní části areálu si jinou firmu (Labrys o.p.s.) najala subdodavatelská firma VČE-montáže. Ve výkopu byly tehdy zjištěny tři nevýrazné objekty. Ve východním konci kanalizačního řadu v místě jižně od východní haly (bod S-JTSK 711570/1048652) byla opět zjištěna pravěká kulturní vrstva nacházející se v hloubce 110–130 cm pod současným povrchem. Jde o vrstvu nasedající na podložní jíly nad terasou Šembery. Datace nálezů ze vzorkování této vrstvy je pro nedostatek typických zlomků nejistá.

Výraznější pozitivní zjištění přišlo až 11. 7. 2017, kdy byl ve výkopu pro šachtu vodovodu o rozměrech 2,2 × 2,2 m a hloubce 1,4 m zjištěn objekt (na souřadnicích 50.0746531N, 14.8644944E), který byl výkopem porušen. Po jeho prozkoumání se ukázalo, že výkopem stavby byla zachycena pouze JZ čtvrtina objektu kruhového až

Obr. 5. Český Brod (11). Část zásobní jámy

oválného půdorysu charakteru zásobní jámy (obr. 5). Ten se začal rýsovat až pod cca 40–60 cm mocnými recentními navážkami a vrstvou nadložních hlín v hloubce 100 cm od současného povrchu. Jeho dno pak bylo zjištěno v hloubce 160 cm od současného povrchu. Při severní stěně výkopu byla při dně zajištěna popelovitá čochka oválného půdorysu o rozměrech 20 × 40 cm, pod níž se nacházel větší blok kamene a velký kus mazanice. Šlo tedy snad o zbytky blíže nespecifikovatelného destruovaného topeniště. Dle dochovaného keramického fondu lze objekt datovat do starší doby železné, patrně někde na pomezí pozdní doby halštatské a časné doby laténské.

Zdeněk Beneš

12. Český Brod, okr. Kolín

1. Husovo náměstí; st. p. 12/3, ppč. 923/21; S-JTSK (mezi body): 711949/1048678, 711944/1048685, 711948/1048688, 711953/1048681.

2. Stavba rodinného domu.

3. Kamenná architektura, vrstvy; novověk.

Stavba byla nahlášena na poslední chvíli, takže bylo možné kontrolovat pouze část vyhloubených základových pasů nového RD. Dle informací a fotografií dodaných stavebníkem se na tomto místě nacházela již nefunkční stavba, jejíž trosky byly v únoru až březnu 2017 zlikvidovány a odvezeny. Místo stavby se nachází v samotném středu historického centra Českého Brodu. Střed Husova náměstí je zastavěn vnitřním blokem, jehož struktura se od doby vzniku mapy stabilního katastru (1834–1844) nijak výrazně nezměnila, a může tedy obsahovat pozůstatky středověké, ale i starší zástavby. Stavba nového RD se nachází přímo v tomto stavebním bloku. Základy nové stavby se nacházejí z většiny na základech stavby původní (vybudované z ploten nafialovělého pískovce lokálního původu), které byly ve dně výkopů v hloubce 60–100 cm ještě patrné a zasahovaly hlouběji. Středová příčka narušila některé intaktní vrstvy středu domu, tvořené v těchto partiích především destrukcemi a planýrkami. Na východním okraji skryté plochy se nachází dochovaná funkční kamenná studna se svrchní částí upravenou zúžením na půlkruh a zaklenutá cihlovou klenbou. Její stáří je jistě poměrně vysoké, nicméně bez hmatatelných indicií ho lze pouze hádat. Úpravy její

horní části jsou pak jistě recentního až subrecentního stáří (19.–20. stol.). Z výkopů nebyl získán žádný datovatelný materiál. Provedena byla pro nedostatek času a po zvážení památkové hodnoty zjištěných situací pouze fotografická dokumentace.

Zdeněk Beneš

13. Český Brod, okr. Kolín

1. Náměstí Arnošta z Pardubic, čp. 1 (bývalá radnice), st. p. č. 7; S-JTSK: 711893/1048731.

2. Stavební úpravy budovy, zjišťovací sondy.

3. Vrcholný středověk až novověk (13.–19. století), město, zděné stavby, dlažba, souvrství; obr. 6.

V souvislosti s připravovanými stavebními úpravami jižní části budovy bývalé radnice (čp. 1) byl vznesen požadavek na vyhloubení čtyř zjišťovacích sond s cílem poznat charakter uloženin pod současnými podlahami a získat údaje pro jejich novou skladbu, event. další nutné úpravy. Bývalá radnice je poprvé doložena v roce 1402. Před roky 1577–1589 proběhla přestavba o neznámém rozsahu (Pešta – Kyncl – Mrvík 2016, 25–27). Další stavební úpravy se odehrály v letech 1613 a 1617 (Dvořák – Dvořák 1982, 59). Její další podobu bezesporu formovaly požáry (1628, 1639, 1686, 1739) a následné stavební úpravy (1721–3, 1741–3, 1800). Po roce 1850 byla upravena pro potřeby okresního soudu, který zde působil až do roku 1960 (Pešta – Kyncl – Mrvík 2016, 29–31).

Čtyři vyhloubené sondy znamenaly první nahlédnutí pod podlahy budovy. Nalezeny byly rozdílné terénní situace a jejich svědectví lze propojit pouze částečně. V sondě 2 bylo objeveno zdivo, zapuštěné do vrstev 13./14. století. Náleželo neznámé stavbě z doby před první

Obr. 6. Český Brod (13). Sonda 2. Vlevo dole zdivo zaniklé budovy, zapuštěné do souvrství z 13./14. století. Vpravo základ příčky (po roce 1850)

písemnou zmínkou (*obr. 6*). Ve třech sondách (1, 2, 4) byly jako nejstarší prvky nalezeny valounové dlažby, nelze však určit, zda jsou interiérové nebo exteriérové a zda spolu souvisí. Uložily se na nich vrstvy smetištního charakteru. Zdivo zjištěné v sondě v jihozápadním nároží budovy náleží pilíři, který nesl systém dochovaných kleneb a nejspíše souvisí s přestavbou radnice před roky 1577–1589. Zdá se, že celá jižní část budovy byla postavena až v této době. V sondách nebyly nalezeny stopy písemně doložených požárů. Poslední výraznou úpravu představují asi 0,5 m silné navážky, související s úpravami po roce 1850. Jejich součástí jsou také příčky, které rozdělily původně větší místnosti, a torzo cihelné dlažby ve východní části budovy.

Jan Frolík

14. Český Brod, okr. Kolín

1. Nám. Arnošta z Pardubic, č. parc. 923/8; S-JSTK: 711872/1048735.

2. Stanoviště pro podzemní kontejnery (stanoviště „u kostela“).

3. Vrcholný středověk až novověk (13.–19. století), město, zděné stavby, souvrství; *obr. 7*.

Pro vybudování podzemních kontejnerů na odpad byly vybrány dvě polohy. Jedna na Husově náměstí u budovy školy (archeologické terény zde nebyly narušeny) a druhá jižně od budovy bývalé radnice čp. 1 na náměstí Arnošta z Pardubic. Zkoumána byla plocha 2,5 × 6,9 m s delší osou ve směru sever–jih. Projektovaná hloubka výkopu byla 1,9 m, proto byly archeologické práce zastaveny v hloubce 2 m, aniž bylo na většině plochy dosaženo

Obr. 7. Český Brod (14). Sonda A po dokončení. Na dně odpadové souvrství ze 13. a 14. století, vyplňující terénní depresi (povodňové koryto Šembery?). Vzadu základy dvou pilířů zaniklé neznámé stavby

podloží. Podloží bylo zjištěno pouze v jižní části sondy, a to v hloubce 1,1 m od povrchu. Tvořeno bylo písčitymi a jemnějšími jílovitými vrstvičkami a svažovalo se směrem k severu. Vytvářelo tak rozsáhlou depresi ve směru východ–západ. Vyplněna byla až 1,8 m mocným souvrstvím smetištních vrstev a vrstev s vysokým podílem uhlíků a mazanice (spáleništní vrstvy). Souvrství depresi postupně vyplnilo a jeho povrch se stabilizoval v úrovni 0,5 m od současného povrchu. Souvrství poskytlo reprezentativní soubor keramiky, který můžeme datovat do konce 13. století nebo počátku století 14.

V severní části sondy se do popsaného souvrství zahrubovaly dva jámové objekty datované do 15. až 16. století. V jižní části sondy byly odhaleny základy dvou na maltu zděných kamenných pilířů lichoběžníkového půdorysu. Jejich datování se odvíjí od jejich zapuštění do vrstev 13.–14. století.

Nalezenou depresi interpretujeme jako zaniklé rameno říčky Šembery, pravděpodobně povodňové (*obr. 7*). V ploše náměstí zřetelně překáželo, a proto bylo záměrně a zřejmě rychle zavezeno odpadem.

Jan Frolík

15. Český Brod, okr. Kolín

1. Suvorovova ul., č. parc. 2021/6; S-JSTK: 711893/1048731.

2. Bytový dům, piloty, základová deska a přípojky.

3. Vrcholný středověk až novověk (15.–20. století), město/předměstí, zděné stavby, souvrství; *obr. 8*.

Staveniště bytového domu se nacházelo na místě zbořené novověké zástavby na jižní straně Suvorovovy ulice (bývalé Pražské předměstí). Vyhloubeny byly dvě sondy u severního okraje staveniště. Podloží jsou v hloubce asi 1 m náplavy říčky Šembery. Nasedá na ně vrcholně středověké souvrství bez výrazných pozůstatků objektů či staveb. Výjimkou je plošně nevelké torzo šterkové dlažby. Jeho nejmladší část tvoří spáleniště (*obr. 8*). Všechna objevená zdiva náleží zástavbě z 19.–20. století. Značná část zkoumané plochy byla poničena recentními

Obr. 8. Český Brod (15). Vrcholně středověké souvrství nasedající na náplavy říčky Šembery (dole uprostřed). Součástí souvrství je torzo dlažby a spáleniště (vpravo)

zásahy. Přítomnost náplavů na ploše staveniště ukazuje, že Suvorovova ulice a na ní navazující Palackého ulice je v úseku poblíž městského jádra situována na severní hraně nivy říčky Sembery.

Jan Frolík

16. Děkov, okr. Rakovník

1. Kostel Narození sv. Jana Křtitele, vně kostela, při severní obvodové zdi lodi; S-JTSK: 802852/1025042, 802851/1025044, 802853/1025045, 802854/1025043.

2. Obnova schodiště.

3. Středověk/novověk, historický inventář kostela; obr. 9 a 10.

Při hloubení základových pasů pro znovubudované vřetenové schodiště v koutě mezi věží a severní obvodovou stěnou lodi kostela byla v základu z 19. století objevena druhotně použitá pískovcová křtitelnice. Při hloubení byla natolik poškozena, že nebyla vyzvednuta, byla pouze kresebně a fotograficky zdokumentována a ponechána na místě. Půdorys okraje tvořil pravidelný šestiúhelník (průměr 80 cm), stěny byly bohatě členěné (dochovaná výška 100 cm). Podle profilace pod okrajem ji lze rámcově datovat do období gotiky či renesance, kostel samotný je zmiňován od středověku.

Vojtěch Volf

Obr. 9. Děkov. Celkový pohled od západu na výkop pro základ schodiště

Obr. 10. Děkov. Okraj pískovcové křtitelnice, pohled od jihovýchodu

17. Dobré Pole u Vitic, okr. Kolín

1. Střed obce; ppč. 39/3, 1509, 1518/1, 1553/7, 1555/2, 1569; S-JTSK: 708238/1057381, 708225/1057379, 708222/1057390, 1057390/1057393.

2. Přestavba stávajícího staticky nevyhovujícího klenbového mostu přes potok Bylanka (III/1812 Dobré Pole, most ev. č. 10812-2) na nový mostní objekt – propustek.

3. Sídliště – nedatováno.

Dohledem byla sledována přestavba starého klenbového tělesa mostu v centru obce. Po odstranění stávajícího betonového propustku bylo odhaleno torzo západního mostního pilíře vyrobeného z pískovcových bloků/ploten spojovaných maltou. Je široké 4 m (tj. v šířce staré vozovky) a dochováno do hloubky 1,5 m a výšky cca 2 m. Lze říci, že uspokojivě není dochována žádná původní stěna, resp. fasáda, jedná se tedy skutečně pouze o torzo. Dle otisků map Stablního katastru (zdroj ČÚZK) se na tomto místě nacházelo kamenné mostní těleso již v 1. polovině 19. století, tvoří tak datační oporu *ante quem*, tj. mostek je starší. Podle sdělení dodavatele stavby nebude tento architektonický prvek odbourán, nýbrž obestavěn tělesem nového propustku. Byl tedy pouze fotograficky dokumentován.

Zdeněk Beneš

18. Dolany u Červených Peček, okr. Kolín

1. Západní a jižní okraj obce; ppč. 559, 561, 562, 563, 565, 566; S-JTSK: 686865/1062093, 686910/1062192, 686969/1062191, 687017/1062287, 6870671/1062275, 687179/1062438, 687203/1062643, 687182/1062659, 686745/1062839.

2. Protierozní a protipovodňová opatření.

3. Vrstva – raný středověk, ojedinělé objekty – nedatováno, bez nálezů.

Předmětem archeologického dohledu byla výstavba nových protierozních rýh v polích na západní a jižní straně obce a obnova starého koryta strouhy na západním okraji obce mezi zástavbou a sadem. Zjištěny byly následující nálezy, resp. situace.

V západním profilu starého koryta cca v bodě 686993/1062238 ve vrstvě (patrně splachové) v hloubce 100–150 cm od povrchu byl při začišťování pro dokumentaci zjištěn zlomek keramiky raně středověkého stáří (starší až střední doba hradištní).

V jižní hraně protierozní rýhy v polích jižně od obce byly zjištěny 2 „objekty“ (v bodech S-JTSK 687147/1062674 a 687089/1062698), které i přes vzorkování nepřinesly žádné archeologické nálezy, a tedy není vyloučeno, že jde o objekty přírodního charakteru. Jejich profily byly vanovité, o šířce cca 2 m, zahloubené cca 70 cm pod úroveň terénu. Výplň západnějšího byla černohnědá, výplň východního byla tvořena přepáleným podložím. Obojí beze stop lidské činnosti.

Zdeněk Beneš

19. Dolní Břežany, okr. Praha-západ

1. Ul. K Zámecké oboře, ppč. 459/99; S-JTSK (plocha): 742037/1057420, 742018/1057416, 742015/1057442, 742033/1057445.

2. Stavba rodinného domu.

3. Pravěké polykulturní osídlení – kultura s lineární keramikou, doba bronzová a kulturně neurčené stopy zpracování kovů.

Stavba podsklepeného rodinného domu v areálu známého pravěkého polykulturního osídlení ve východním sousedství zámecké obory vyvolala menší plošný výzkum. Ten byl proveden na skrývce o rozměrech asi 15 × 25 m v severovýchodní části stavební parcely. Ojedinelé nálezy pocházejí i ze sběru na mělce provedené skrývce pro deponii zeminy v těsném západním sousedství zkoumané plochy. Ještě před začátek proběhl na ploše průzkum detektorem kovů. Drobné kovové předměty neměly, jak se ukázalo, žádný vztah k archeologickým objektům, kterých bylo na ploše zachyceno a převážně i zcela prozkoumáno 69. Většinu objektů tvořily kulové/sloupové jámy, ojediněle sdružené do dvojice v jedné jámě (obj. 56). Poměrně často se vyskytly sloupové jámy s mělčí částí – lavicí při jedné straně (obj. 10, 15, 17, 21, 44, 55D) nebo i s výrazně pravoúhlým půdorysem (obj. 21, 22B). Při východní straně plochy vytvářela část sloupových jam náznaky řad. Kromě jamek byly zjištěny dva krátké žlaby (obj. 22, hluboký žlab; 69, mělký žlábek; oba JV-SZ) a přibližně ve směru jihovýchod-severozápad probíhala diagonálně přes plochu výzkumu skupina jam (obj. 18, 23, 23A-F, 41, 41B, 55, 62) spojujících se v úrovni povrchu skrývky v téměř souvislé soujámí (hliníky, stavební jámy). Některé z objektů byly poměrně mělké, měly plochá dna a nelze zcela vyloučit ani jejich jinou funkci (obytnou, výrobní), ale malý počet movitých nálezů tomu spíše neodpovídá. Skutečnou výjimkou může být obj. 41, na jehož plochém dně (podlaze) bylo zachyceno několik drobných kusů štípané industrie. Zaznamenány byly superpozice objektů, a to zejména mezi sloupovými jámami a pásem jam-hliníků (část sloupových jam sejevila jako stratigraficky mladší) i mezi sloupovými jámami (obj. 22A, 22B) a žlabem (obj. 22). Zachycené objekty nebyly ani podle movitých nálezů kulturně jednotné. Část sloupových jam je i přes nízký obsah jen rámcově datovatelných nálezů nutné připsat neolitu, podle okolních nálezů především kultuře lineární, ale některé sloupové jámy náležejí povrchovým stavbám zatím blíže neurčené kultury doby bronzové. Průběh skupiny jam-hliníků přes zkoumanou plochu odpovídá předpokládané orientaci delších os neolitických povrchových domů. Této představě vyhovují i keramické nálezy z výplní jam, náležející lineární kultuře. Z báze ornice, z povrchu půdního typu nebo z povrchu podloží pocházejí drobné kovové slitky a ve stejných úrovních byly zaznamenány i drobné bílé hrudky, pravděpodobně vápna. Už před časem byla při záchranných výzkumech v nedaleké ulici U Parku (parc. č. 459/27, 459/28, 459/29) zachycena kromě drobných slitků ojediněle i struska, a to v prostoru osídlení a v sídlištních objektech pozdní doby římské (Bernat 2012; Smejtek 2012).

Jiří Bernat – Lubor Smejtek

20. Dolní Břežany, okr. Praha-západ

1. Ul. K Hradišťátku, parc. č. 391/53; S-JTSK (plocha): 742878/1057442, 742846/1057442, 742845/1057485, 742883/1057465.

2. Stavba rodinného domu.

3. Časně eneolitické ohrazení, objekty funkčně související s novověkou plužinou.

Přes severozápadní roh skrývky probíhal v délce pěti metrů své středové osy časně eneolitický žlab-příkop (obj. 173). Zachycen byl už opakovaně při záchranných výzkumech na parc. č. 391/50, 391/51 i na sousední parc. č. 391/52 (Bernat 2010). Podobně jako na tomto pozemku vyznačoval se žlab i na parc. č. 391/53 šikmými stěnami s úzkým rovným dnem, do něhož byly vloženy úseky užšího žlábků s velmi úzkým až hrotitým dnem a ojediněle kulové jamky. Maximální šířka žlabu dosahovala 150 cm v úrovni povrchu podloží a největší hloubku (97 cm od povrchu podloží) měl žlab na řezu při západním okraji skrývky. Na čtyřech dokumentovaných řezech výplně nebyly tentokrát pozorovány žádné přesvědčivé stopy vložných kúlů palisády. Tmavší klínovité záteky, které se nenacházely na ose objektu, jsou spíše následkem prorůstání kořenů do výplně objektu. Jedna z jam (obj. 212) na strom bývalé aleje ovocných dřevin zřetelně žlab porušila. Z výplně eneolitického žlabu se podařilo získat jen několik malých zlomků nevýrazné pravěké keramiky a drobný úštěp. V sondě (š. 3,50 m) podél severní strany skrývky se podařilo zachytit i několik dalších, avšak podstatně mladších objektů souvisejících se zemědělskými aktivitami v novověku a industriálním období. V superpozici se žlabem probíhala ve směru JJZ-SSV cesta s úzkými vozovými kolejiemi a na východ od cesty byla zachycena celá řada liniových objektů, probíhajících paralelně ve směru S-J. Většina z nich patřila stopám hluboké orby, ale jedna linie byla součástí drenážního systému z 20. století a přibližně uprostřed přetínal parcelu až 110 cm široký a 40 cm hluboký žlab-strouha se světlou hlinitou výplní. Kromě liniových objektů se při severní straně skrývky vyskytly i dvě sloupové jámy, podle nálezů nebo typu výplně patrně novověké.

Jiří Bernat – Lubor Smejtek

21. Holubice, okr. Praha-západ

1. Jižní okraj Holubic, na ppč. 73/2; S-JTSK (plocha): 750257/1029396, 750113/1029391, 750102/1029475, 750243/1029505.

2. Stavba komunikace a inž. sítí.

3. Sídliště ze starší doby římské.

Oba břehy horního toku Holubického potoka byly využívány od nejstaršího pravěku. Dobře prozkoumaný byl dosud pouze levý břeh nedaleko pramene, kde v nedávné době probíhala výstavba komunikací a rodinných domků. Dokumentovány tu byly pozůstatky z období neolitu, eneolitu, doby bronzové, železné i římské. V dubnu až květnu 2017 proběhl záchranný archeologický výzkum i na mírném severním svahu po pravé straně potoka (v současných klimatických podmínkách pouze občasná vodoteč). Na rozdíl od protějšího svahu zde byly zjištěny sídlištní objekty pouze ze starší doby římské. Ojediněle byly nalezeny artefakty i z jiných období, např. ve splachové vrstvě poblíž potoka jeden vlnicí zdobený keramický zlomek ze starší doby hradištní. Sídlištní objekty k tomuto období zde zatím chybí.

Skrývka ornice v ploše nově budované komunikace na severní straně odhalila přes 30 sídlištních objektů. Většina z nich vznikla v období krátce před zlomem letopočtu až v první polovině 1. století n. l. Zdokumento-

vány byly tři železářské pece, zahloubená chata, zásobní jámy, kúlové jámy, další výrobní či sídlištní objekty neznámého účelu a dlážděná místní cesta. Zároveň se skrývkovými pracemi probíhal i detektorový průzkum. Orniční vrstva skrývala minimum pravěkých nálezů. Kovové artefakty, např. železné zlomky, hřebce, zlomek vinutí z jehlice, se nejvíce vyskytovaly v podorníci.

Nejpozoruhodnějším objevem byla místní dlážděná cesta vedoucí od severu, tj. zdola (od potoka), k jihu do kopce. V dolní severní části se cesta stáčela k východu a mizela pod pozemky pro budoucí rodinné domky mimo skrytou plochu. Na jižní straně mizela v orniční vrstvě, kde byla rozorána. Dochovaná část měla délku cca 16 metrů. Průběh cesty byl zdokumentován pomocí šesti sond cca 1 × 2 m. Mezi kamenným dlážděním se nacházelo množství zlomků keramiky a mazanice, jako by byla cesta záměrně zasypávána touto „sutí“. Zlomky keramiky pocházejí pouze z let krátce před zlomem leptočtu a z 1. poloviny 1. století n. l. Kameny a četné nálezy mezi kameny v sondách 1, 2, 4, 5, 6 (nejseverněji, tj. nejnižše položená) byly pohřbeny a zakonzervovány pod 10 až 40 cm vrstvou naplavené prachovité hlíny, která byla zcela čistá, bez nálezů i bez kamenů. Východně od cesty u sond 1 a 2 stála nadzemní stavba (dům, dílna?) u níž lze díky kúlové jámě v západní stěně předpokládat sedlovou střechu. Stavba je datována stejně jako cesta.

Lucia Mattiello

22. Hoštice, okr. Praha-východ

1. Ppč. 259/1; S-JTSK (linie): 741627/1030361, 741353/1030522.

2. Komunikace a inženýrské sítě; plošný odkryv.

3. Sídliště, raný středověk; obr. 11 a 12.

V červenci a srpnu 2017 proběhl záchranný archeologický výzkum na východním okraji obce Hoštice, vyvolaný výstavbou nové komunikace a inženýrských sítí pro soubor rodinných domů. Lokalita se nachází v mírně svažitém terénu v těsné blízkosti místní bezejmenné vodoteče. Podloží lokality je tvořeno spraší, na které se vyskytuje černozemní půda překrytá redeponovanými půdními sedimenty a splachy erodovaného podloží (za určení děkuji L. Lisé). Celkem se podařilo zachytit a prozkoumat přes třicet objektů sídlištního charakteru datovatelných předběžně do 6.–8. století. K nejdůležitějším nálezi čtyři polozemnice, z nichž tři byly prozkoumány v úplnosti. Poslední z nich se našla bohužel v místě mohutných splachových vrstev a i přes pečlivý dozor při skrývce ornice upozornily na její přítomnost až kameny pocházející z destrukce pece. Výkop nemohl být z technických důvodů rozšířen, a tak z ní byl prozkoumán jen přibližně půlmetrový pás u hrany komunikace a její větší část se zatím stále nachází pod nezkoumanou plochou. Všechny chaty dosahovaly poměrně malých rozměrů: u obou chat s méně obvyklým obdélným půdorysem jejich rozloha nedosahovala ani 9 m², rozloha třetí chaty s téměř čtvercovým půdorysem mírně přesahovala 11 m². Poměrně velké rozdíly byly zaznamenány v míře jejich zahloubení. To se pohybovalo od 20 do 90 cm, přičemž jejich větší část byla zahloubena právě do splachových vrstev a do podloží zasáhly jen minimálně. Otopné zařízení měly všechny situované v rohu, kamenná destrukce pece byla evidována však jen ve třech případech.

Obr. 11. Hoštice. Celkový pohled na polozemnici v superpozici se sídlištní jámou

Obr. 12. Hoštice. Celkový pohled na jednu ze zásobních jam

V jedné z menších polozemnic bylo zaznamenáno rovněž seskupení kamenů mimo prostor vlastního topeniště a s vlastní destrukcí pece nejspíše nesouviselo. Součástí chaty může být i v řezu zachycené samostatné topeniště, u něhož se však hrany případného objektu identifikovat nepodařilo. Movitých artefaktů tyto objekty moc neobsahovaly. Nejčastějším nálezem jsou zlomky keramiky nalézající se především v blízkosti pecí a spíše ojediněle zlomky zvířecích kostí. Ze zajímavějších nálezů stojí za zmínku jen dva malé zlomky hřebene, kostěné šídlo a železný nožík. Všechny zmíněné objekty lze časově zařadit do 6.–7. století.

Dalšími objekty stojícími za zmínku jsou dvě zásobnice. Jedná se o poměrně běžný typ zásobnic s užším hrdlem a zužujícím se dnem. Obě dosahovaly hloubky kolem 150 cm, jejich původní hloubka však byla vzhledem k přítomnosti již zmíněných splachových vrstev v této části naleziště přibližně o 80 cm větší. V jedné z nich se na dně vyskytovalo několik kamenů sloužících původně nejspíše k zatížení poklopu. Dle předběžného zhodnocení jsou datovány do 8. století, jsou tedy o něco mladší než zmíněné polozemnice. Z dalších objektů se zde vyskytly blíže neurčitelné sídlištní jámy mírně oválného tvaru a náhodně rozmístěné kúlové jamky.

Celkově lze shrnout, že tento malý výzkum provedený na okraji obce přinesl poměrně důležité informace především o časně slovanském osídlení této oblasti. Sídlištní

nálezy z blízkého okolí jsou na této straně řeky sice známy již z Máslovic, Klecan a možná i Brnek, ale jedná se pouze o nálezy ojedinělé a náhodné. Nejbližší prozkoumané sídlištní objekty pocházejí až ze Všestud, Dolních Počernic a Běchovic a dále Čimic, Bohnic a Michle (*Kuna – Profantová a kol.* 2005, 75–84). V Hořticích se podařilo prozkoumat část nového sídliště a již nyní je zřejmé, že se vzhledem k počtu čtyř, popř. i pěti prozkoumaných chat nejedná o lokalitu bezvýznamnou.

Petra Zemanová

23. Hradec u Stříbrné Skalice, okr. Praha-východ

1. Propast, parc. č. st. 1, 29/1, 30, 31, 32, 33, 39/1, 39/2, 39/3, 39/4, 39/5, 39/6, 39/7, 181; S-JTSK (plocha): 716412/1065298, 716329/1065297, 716305/1065342, 716301/1065396, 716352/1055409, 716366/1065428, 716396/1065407.

2. Rekonstrukce bývalého mlýna Propast.

3. Zaniklý rybník – pozdní středověk až novověk; stopy úpravy polymetalických rud – novověk, mladší novověk; zaniklý lom – mladší novověk až poč. 19. stol.; stavební objekty mlýna a pily Propast – novověk a industriální období.

Dohled nad pokračováním zemních prací v areálu bývalého mlýna a pily Propast u stejnojmenného rybníka (*Bernat 2017*, 911) přinesl řadu pozitivních zjištění z několika míst.

I. Bývalé chlévy na severní straně dvora. Původní zděný zaklenutý objekt chlévů (d. 24,5 m /V-Z/. š. ca 9,5 m) s kamennými ostěnými z červeného pískovce kolem otvorových prvků byl v rámci rekonstrukce celého areálu zbořen (včetně úzkého přístavku u jeho JZ rohu) a na místě chlévů postaven nový ubytovací objekt, prodloužený asi o 5 m k západu. Chlévy představovaly v rámci celého mlýna jednu z jeho mladších částí, vystavěnou až po roce 1841 (na císařském otisku Stabilmního katastru nejsou ještě chlévy zachyceny). Ke krátké západní a zejména pak k celé zadní (severní) stěně chlévů přiléhal stoupající terén, který byl do vzdálenosti asi 2 m (od paty stěn) po demolici odbagrován. Zatímco se pod dlažbami chlévů v téměř celé ploše objevovalo pevné skalní podloží, řez vzniklý po odbagrování ukázal poměrně jednoduchou, ale zajímavou archeologickou situaci. **II. Hráz bývalého rybníka a zaniklý lom.** Budova bývalých chlévů byla vložena svojí severní dlouhou stranou do jižního svahu protáhlého terénního útvaru (d. asi 120 m, š. v patě ca 65 m), který byl považován za mohutnou hráz zaniklého Hořejšího rybníka. Terénní zářez po demolici chlévů ukázal, že útvar byl původně v téměř celé výšce přirozeným skalním výběžkem, na hráz zřejmě jen upraveným. Obě stěny (Z a S) terénního zářezu za bývalými chlévy ukázaly totiž část profilu rozsáhlého zahloubeného objektu, který lze interpretovat jako povrchový důl – lom. Terénní deprese nad vytěženým a znovu zavezeným prostorem (max. rozm. asi 37 × 50 m) stěnového lomu na červený pískovec byla do zahájení zemních prací dobře patrná v bývalém sadu (nyní parc. č. 39/1, 39/7, 39/4, 39/5) na severní straně od chlévů a východně od tzv. výměnku u vjezdu do areálu. Z úrovně dna lomu ani z jeho zarážky se stejně jako v roce 2016 nepodařilo získat datovatelné nálezy. Vzhledem

k nálezům stop úpravy rud v areálu mlýna v (mladším?) novověku (srov. níže) lze uvažovat i o tom, že lom byl otevřen nejen na stavební kámen, ale i kvůli povrchové těžbě rud, zejména měděných, jež byly v revíru získávány i z permských vrstev (*Bufka 1996* s lit.; *Velebil 1999* s lit.; *Havrdá – Zavřel 2008*, 349–350). Protáhlá výšina uzavírající na severní straně areál mlýna, do níž se lom od jihu zakusoval, měla být pozůstatkem hráze dalšího, dnes zaniklého rybníka (srov. výše a 1. voj. mapování, sekce 144). Terénní pozorování na návodní straně i v odbagrované stěně za bývalými chlévy prokázalo však přirozený původ výšiny vybíhající původně jako úzká nižší ostrožna od západu do údolí Jevanského potoka. Dochovaný rybník Propast zaplavil vlastně velký meandr potoka kolem východního konce zmíněného výběžku, který byl jako hráz druhého, dnes zaniklého rybníka pouze využit a upraven. Při 1. vojenském mapování nebyl lom zachycen, pouze dva výrazné příčné průkopy (přelivy). Západním dnes protéká Jevanský potok (zvaný rovněž Propast), druhý by se měl nacházet v místě lomu. Profil tohoto druhého (východního) průkopu nebyl v severní stěně terénního zářezu za bývalými chlévy patrný. Východní průkop, bližší k mlýnu, byl snad až následně využit k založení lomu rozšiřovaného hlavně západním směrem. Naproti tomu při 2. vojenském mapování byl rybník už vypuštěný a pod ním se v jeho domnělé hrázi objevuje ve stínovaném terénním reliéfu zřejmě náznak západní stěny lomové jámy. Na císařském otisku Stabilmního katastru není už lom jako činný vyznačen. **III. Původně hospodářský a obytný objekt – výměnek při vjezdu do areálu.** V severní stěně dolního podlaží zbořené jižní části hospodářské budovy, k níž se na západě připojovaly chlévy, byl objeven a otevřen vstup do zazděného sklepa s odkládacími/osvětlovacími nikami ve stěnách. Vstupní portálek má neprofilované ostění z červeného pískovce a hrotitý záklenek. Portálek však není gotický, sestaven byl zřejmě z kusů dvou velkých klenáků určených původně asi pro zaklenutí širšího otvoru (brány). Celý objekt se sklepem je zřejmě novověký, dva podobně provedené portálky obsahuje i sklep hlavní obytné mlýnské budovy (asi z r. 1815). Ze zbořené místnosti s portálkem vedla k východu, směrem k pile pod příjezdovou cestou podzemní nízká vyzděná chodba se segmentovou klenbou. Z vrstvy na vnější straně jihovýchodního nároží zbořené části hospodářské stavby byly vyzvednuty drobné zlomky novověké keramiky a raně novověkého kachle. **IV. Prostor bývalé pily.** Terénní zářez a výkop pro založení stavby technologického objektu v místě bývalé pily, v těsném severním sousedství hlavní mlýnské budovy, zasahoval v jižním svahu až do 1,7 m silného souvrství antropogenních uloženin, pravděpodobně z novověku a z industriálního období, v nichž byly pozorovány zbytky zděného kanálu nebo spíše nízké omítané chodby propojující pod cestou bývalou pilou s nyní již zbořenou částí hospodářských objektů na západ od ní (srov. popis výše). Ve dvorku mezi pilou a hlavní budovou mlýna, a to v jižní stěně zmíněného zářezu a při snížení terénu dvorku, stavba odkryla a sanovala studnu obezděnou červeným pískovcem a překrytou vyřazenými mlýnskými kameny. **V. Hlavní budova mlýna.** V rámci rekonstrukce areálu zasáhly stavební a zemní práce i hlavní budovu mlýna (nyní čp. 3, k r. 1841 čp. 40 obce Kostelní Střimelice). Po odbourání jižní zříčené přístavby, upravované v 19. a 20. století, se na

jižní stěně hlavní mlýnské budovy ukázaly otisky dvou různě starých střech přístavby (mladší pultové a starší sedlové) a při západním okraji zmíněné přístavby a zároveň nad východním okrajem mlýnské strouhy byla pod opadanou omítkou dobře patrná svislá stavební spára oddělující starší východní část (mlýnici) od mladší západní obytné budovy mlýna (asi z r. 1815, dle vrocení klasicistního portálu z červeného pískovce na S straně). Mlýnská strouha, svedená pod novější obytnou částí do klenutého kanálu, obtékala původně starší východní budovu (mlýnici) těsně podél její západní strany. V bývalém podstřeší zbořené jižní přístavby bylo možné pozorovat nepřevrstvené zbytky starší, patrně barokní fasády mlýnice se zbytky architektonického členění malovaného světlejší hnědočervenou barvou. Při stavební spáře se objevily zbytky původně nárožního kvádrování naneseného na poměrně hrubou vápennou omítku. Přízemí a horní podlaží rozděloval na fasádě mlýnice širší horizontální pás stejné barvy jako kvádrování. Výkopy pro snížení podlah sklepů mladší obytné části mlýna zasahovaly v převážné části do hnědožluté jílovitopísčité hlíny podloží a při západní straně strouhy i do tmavších antropogenních vrstev, které nebyly dokumentovány ani vzorkovány. **VI. Zbytky stavby zasahující do hráze rybníka Propast.** Na vzdušné straně hráze došlo v těsném sousedství jihovýchodního nároží bývalé mlýnice k odkopání svahu vzdušné strany hráze pro zřízení nového sjezdu z hráze s opěrnou zdí. V odkopávce byla na řezu ve výšce asi 1,5 m nad patou hráze patrná podlaha stavebního objektu, překrytá požárovou vrstvou (zuhelnatělé dřevo, uhlíky), která začínala u JV nároží mlýnice a ve vzdálenosti asi 4 m přisedala k lici zbytku rozrušené kamenné zdi, probíhající původně asi kolmo k hrázi (do hráze). Řez za zčásti již vystavěnou opěrnou zdí nebyl dokumentován a stratigrafický vztah shořelého stavebního objektu k budově mlýnice nebyl určen. **VII. Dvůr mlýna – stopy úpravy rud.** Od srpna 2017 probíhaly výkopové práce na stavbě kanalizace (dozorovaná délka rýh ca 160 m) a za stodolou v jižní části areálu byla vyhloubena stavební jáma pro ČOV. Těžištěm archeologických prací se staly dvě kanalizační rýhy probíhající od SZ a JZ nároží hlavní budovy do prostoru dvora, kde se spojovaly. Dna těchto úseků (d. asi 14 a 10 m) výkopů pro kanalizaci byla za účelem získání celých profilů v místě porušených objektů výzkumem mírně snížena. Výkop od severozápadního nároží prořal v těsné blízkosti obytné budovy mlýna větší novověké soujámí (objekty 2, 2A – celková d. ca 6 m), obsahující značné množství strusky, kamenů (červený pískovec - ojediněle s viditelnými hrudkami se sloučeninami Cu, kusy křemen-barytové žiloviny), zlomky stavební keramiky, ale jen nepočetné střepy keramických nádob a při dně i kamnových kachlů z mladšího novověku. Další větší struskoviště (s bází v hl. 90 cm), patrně v rýze od jihozápadního rohu mlýna, vyrovnávalo jako vrstva (souvrství) terén v širším okolí jeho jihozápadního nároží. Ve stěně výkopu pro schodiště k novému venkovnímu vstupu do prohlubovaného sklepa (srov. popis výše) dosahovaly vrstvy se struskou před J stranou hlavní budovy mlýna až ke břehu mlýnské strouhy. V těsném sousedství objektů a souvrství se struskou byly před západní štítovou stranou mlýnské budovy zachyceny v obou rýhách pro kanalizaci stopy po plavení rud, včetně zbytků dřevěného plavicího zařízení tvořeného patrně svisle umístěnými dřevěnými

rámy s košatinovou výplní na rovné, zřejmě umělé upravené ploše, skloněné velmi slabě na jih, směrem k mlýnské strouze. Na severovýchodní straně od zařízení, tj. proti mírnému sklonu dna objektu, se vyskytovaly polohy hrubšího štěrkovitého materiálu se zrny a hrudkami pokrytými měděnkou a opačným jižním a jihozápadním směrem zasáhly obě trasy kanalizačních rýh do zřejmě dosti rozsáhlého prostoru se souvrstvím jemných písčitých kalů. Z vrstev proplavené rudy i z kalů se kromě zlomku cihly nepodařilo získat žádné blíže datovatelné artefakty. Zachycené situace jsou dokladem několika různých fází zpracování rud barevných a drahých (?) kovů v areálu mlýna Propast nebo v jeho nejbližším okolí v novověku. Vyrubaný materiál přicházela ke zpracování nejvíce asi z blízkých důlních děl na sousedním katastru Kostelních Střimelic. Zatím není zcela jasné, za jakým účelem probíhala povrchová těžba (objekt 1 – lom) přímo v areálu mlýna. Nad úrovní situace se stopami úpravy rud se nacházelo několik komunikačních úrovní zpevněných většinou pískem nebo štětováním z drobného kamene. Mezi úrovně dvora se vklíňovala výrazná úprava tvořená světle hnědočerveným pískem až štěrkem s kusy měkkého červeného pískovce až slepenice. Pro zmíněnou úpravu (asi z 19. stol.), která zvýšila a vyrovnala dvůr mlýna směrem na JZ k hospodářským budovám, bylo patrně využito materiálu z lomu (obj. 1) zjištěného na severní straně dvora.

Jiří Bernat

24. Hradenín, okr. Kolín

1. Střed obce před středověkou tvrzí, ppč. 332/3; S-JTSK (mezi body): 699472/1055285, 699479/1055313; 699480/1055340.
2. Hradenínská tvrz čp. 13, úprava TS, kNN.
3. Celkem tři sídlištní objekty, vrcholný středověk; navážky stavební sutě.

Během dohledu 30–40 cm úzké a 120 cm hluboké rýhy kabelu nízkého napětí k čp. 13 byly na západním okraji st. parcely 8/1 (hradenínská tvrz) zjištěny tři archeologické objekty. V rýze byly dále patrné zbytky štětované příjezdové cesty do areálu tvrže, jižněji pak byly zjištěny mohutné navážky stavební sutě (snad zasypaný příkop). Až k čp. 22 směrem na jih bylo možné v rýze sledovat přirozené zaplnění původně značně hluboké deprese, kterou však nelze zatím interpretovat. Může však jít o součást fortifikačního systému tvrže. Zjištěné archeologické objekty 1, 2 a 3 byly začištěny, kresebně i fotograficky dokumentovány a geodeticky zaměřeny. Ze vzorkování profilů objektů nebyl žádný datovací materiál získán. Z výhozu však pocházejí zlomky vrcholně středověké keramiky, takže je vysoce pravděpodobné, že objekty souvisejí s provozem středověké tvrže. Objekt 2 je dokonce dle tvaru profilu a propálení stěn možné s jistotou považovat za nějaké pecní zařízení. Celý prostor ppč. 332/3 je třeba považovat za archeologicky pozitivní, neboť se zde jistě nacházejí pozůstatky předsunuté zástavby tvrže, snad rovněž s hospodářským zázemím.

Zdeněk Beneš

25. Hradové Střimelice, okr. Praha-východ

1. Parc. č. 615/4, 1173/2; S-JTSK (linie): 717706/1067124, 717705/1067118.
2. Kabel NN, přípojka stavební parcely č. 615/4.
3. Opěrná zeď na hranici plužiny a staré zástavby vsi; mladší novověk – industriální období. Výkop pro novou rozvodnou skříň na hranici připojované parcely, situované nad zářezem cesty mezi novějšími domy na západním okraji dnešního intravilánu a západním okrajem staré zástavby vsi, zasáhl kamennou, nasucho stavěnou opěrnou zeď. Její pokračování jižním směrem je dosud zachováno i nad úroveň terénu. Zeď tvořila zřejmě nejen východní, ale patrně i jižní hranici bývalého pole (parc. č. 615 čís. otisku Stabilmního katastru z r. 1841) nad poklesem terénu kolem prameniště, pod nímž se o něco níže k východu nachází středověké jádro vsi (Bernat 2011).

Jiří Bernat

26. Chotětov, okr. Mladá Boleslav

1. Ppč. 596/42; S-JTSK (Y/X): 712148/1019518, 712139/1019520.
2. Výstavba rodinného domu, kontrolovány byly pouze základové pasy.
3. Pravěk.

V severní části parcely byl lokalizován zahloubený objekt, jehož výplň tvořila šedohnědá, mírně ulehlá, prachovitá hlína s ojedinělými peckami sprašové hlíny a drobnými uhlíčky. Při vzorkování bylo nalezeno několik úlomků vypálené mazanice, bez keramických nálezů.

Jarmila Švédová

27. Chýnice, okr. Praha-západ

1. Severozápadní okraj obce, ppč. 573/52; S-JTSK: 755486/1051436.
2. Novostavba RD.
3. Pravěk?

Na profilu identifikovány tři zahloubené objekty. Vzorkováním získáno jen několik kusů mazanice.

Tomáš Polišínský

28. Jevany, okr. Praha-východ

1. Ul. Pražská a V Zátíší, ppč. 300/79; S-JTSK (plocha): 717819/1059142, 717772/1059111, 717763/1059132, 717761/1059139, 717763/1059154, 717813/1059167.

2. Oplocení, kanalizace, jímka, přípojka elektro.

3. Jáma vyplněná střepy tradiční glazované hrnciny z industriálního období.

Na trase rýhy pro přípojku elektro, přibližně uprostřed parcely, byla registrována jáma zcela zaplněná střepy běžné hrnciny a kameniny s hnědou zemitou glazurou (asi konec 19. – 1. třetina 20. stol.). Vzhledem k množství zcela stejné keramiky a k absenci jiných artefaktů se nejedná o běžný zakopaný odpad, ale možná o využití zmetků a přebytků z bývalé keramické výroby v nedalekém Kostelci nad Černými lesy k záměrnému vyplnění jámy, která sloužila jako vsakovací objekt pro chatu, jež na pozemku stála do roku 2016.

Jiří Bernat

29. Klecany, okr. Praha-východ

1. Intravilán obce, východně od hřbitova a mezi silnicemi V Boleslavce a Čsl. Armády; S-JTSK (plocha): 741313/1033168, 741298/1033170, 741304/1033222, 741320/1033222.
2. Úprava komunikace a přístupu do MŠ a ZŠ, inženýrské sítě.
3. Žlab – zemědělský pravěk (halštat?), kulturní vrstva – halštat.

V září 2017 proběhl v Klecanech na výše uvedené ploše záchranný archeologický výzkum vyvolaný stavbou komunikace a vstupních prostor do mateřské školy. Pod mohutnou vrstvou recentních navážek byly zjištěny zbytky žlabu (60 cm šířka, 30 cm hloubka) dochovaného v délce cca 25 m. Na jihu i na severu bylo předpokládáno pokračování žlabu zcela zničeno recentními zásahy. Žlab byl prozkoumán třemi řezy, v nichž bylo nalezeno několik zvířecích kůstek a pět drobných zlomků keramiky nemožňujících bližší datování než do zemědělského pravěku. Jižní část skrývané plochy, západně od hřiště, byla také značně poškozena staršími stavebními úpravami. Přesto se podařilo zachytit zbytek kulturní vrstvy v jiho-východní části, poblíž oplocení školky. V ní bylo nalezeno asi 20 keramických zlomků včetně několika větších z hrdla nádoby. Zlomky náležejí pravděpodobně do starší doby železné, kultury halštatské.

Lucia Mattiello

30. Klučov, okr. Kolín

1. Před bytovým domem čp. 47 naproti samoobsluze, nedaleko nádraží; ppč. 23/2; S-JTSK: 708370/1046871.

2. Klučov, 353/97 – kNN.

3. Sídliště, objekt; starší doba železná.

Pod chodníkem před bytovým domem čp. 47 byl v rýze kNN široké 30–40 cm a hluboké 50 cm zjištěn jeden objekt pravěkého stáří, zahloubený do čistého sprašového podloží. Poměrně mělký liniový výkop se zařízнул pouze do nadložních vrstev a objekt byl jím zasažen jen na svém povrchu a téměř neporušen. Proto nebylo možné zakreslit jakýkoli profil. Při začišťování pro focení byl zajištěn malý soubor keramických zlomků, které je možné datovat do starší doby železné.

Zdeněk Beneš

31. Klučov, okr. Kolín

1. Intravilán obce čp. 3 a 39, ppč. 108/1, 2; S-JTSK (linie): 708278/1046881, 708292/1046853, 708313/1046849, 708328/1046846.

2. Výkop rýhy pro vedení KNN.

3. Zachycena horní část dvou objektů; počátek vrcholného středověku.

Ve výkopové rýze o šířce cca 30 cm a hloubce cca 50 cm, byl před domem čp. 3 zachycen cca 20 m dlouhý objekt/kulturní vrstva obsahující keramiku z počátku vrcholného středověku. Druhý objekt (kulturní vrstva) obsahující taktéž vrcholně středověkou keramiku byl zachycen na

hlavní ulici před domem čp. 39. Oba zachycené objekty byly ovzorkovány a byl proveden sběr artefaktů ve vý-
hozu výkopu. Výplň obou objektů tvořila tmavě šedá
hlína. Celkově bylo zajištěno 15 zlomků keramiky,
zlomek mazanice a 1 zvířecí zub.

Josef Dufek

32. Kolín, okr. Kolín

1. Ul. Rorejцова, parc. č. 2808/13, 3029/4 (komu-
nikace, vozovka); S-JTSK (linie): 687643/1057243,
687503/1057355.

2. Rýha kanalizace (rekonstrukce).

3. Ojedinelé nálezy v sídlištní vrstvě, latěn.

V Rorejcově ul. (po křižovatku s ul. Dukelských hrdinů)
středem vozovky vedena rýha kanalizace cca š. 110 cm
(a výkopy pro šachty) do hl. 2,5–3 m. V hlavní trase
délky cca 180 m navážkové vrstvy do hl. 1,90/2,35 m
(v SZ úseku patrný až tři novodobé úrovně komunikace
– zpevněné povrchy, štětování a podkladní vrstvy). Před
stpč. 1050 (přibližně v poloze S-JTSK 687616/1057266),
v hl. 2,45/2,55 až 2,80 cm v tmavě hnědé hlinitopísčité
a hnědé písčité nadložní vrstvě ojedinelé nálezy (ker.
střepty, zvíř. kosti), datovatelné do mladší doby železné,
laténského období. V trase rýhy místy narušeno recentními
vkopy a zásypy inženýrských sítí.

Dražěn Šťastný

33. Kolín, okr. Kolín

1. Průmyslová zóna Šťáralka, parc. č. 1751/27;
S-JTSK (plocha): 686445/1059222, 686372/
1059297, 686314/1059224, 686378/1059164.

2. Skrývka areálu; stavba výrobně administra-
tivní budovy, vč. přípojek, zpevněných ploch
a komunikací atd.

3. Ojedinelé nálezy v podorniči (zvl. keramika,
kamenné broušené nástroje).

Stavba projektována s ohledem na minimalizaci zásahů
do úrovně světlého podloží (hala se SV okolím na náspu,
základy haly provedeny piloty a kolektor tepelného čer-
padla geotermálními vrty). Při zemních pracích a úpravách
terénu prováděn dohled, v hlubších výkopech registro-
vána přítomnost zahloubených objektů. Skrývka ornice
provedena v téměř celé ploše pozemku (v rozměru cca
90 × 104/88 m) a podorniči v SV části (v prostoru haly
a okolí) cca do hl. 70 až 80 cm. Pod ornici (do hl. 30/35
cm) tmavě hnědé hlinité podorniči (v mocnosti cca 30–
50 cm). Od hl. 90 cm (65 cm na Z) světle šedohnědě
okrové až žlutošedé jílovitoprachovité podloží; na JV
straně areálu pod ornici našedle hnědá náplavová hlína
místy drobně šterkovitá, z levobřeží Nebovidského
potoka, erodující tmavě hnědé podorniči v ploše areálu
(tj. mladší než kulturní podorniční vrstva). V podorniči
na ploše skrývky ojedinelé nálezy zlomků keramiky,
mazanice, zvířecích kostí a štípaných a broušených ka-
menných nástrojů (ve dvou místech v horní úrovni po-
dorniči zjištěn shluk broušených nástrojů, v jednom
z nich doprovázený zlomky ker. nádob a zvíř. kostí).
Nálezy možno datovat do období neolitu (zvl. k. lineární
a příp. s vypíchanou ker.) a do počátku eneolitu.

Dražěn Šťastný

34. Kolomuty, okr. Mladá Boleslav

1. Ppč. 974, 996/9, 966, 965, 962/1,2, 978/13;
S-JTSK (linie): 701156/1012697, 701241/1012714.

2. Výstavba kanalizace pod cyklostezkou.

3. Pravěk.

V řezech výkopu pro kanalizaci byly zachyceny sídlištní
objekty obsahující chronologicky necitlivý keramický
materiál, který se dá rámcově datovat do zemědělského
pravěku.

Jarmila Švédová

35. Koněprusy, okr. Beroun

1. Jihozápadní okraj obce, parc. č. 339/21,
S-JTSK (okolo bodu): 770380/1057935.

2. Stavba rodinného domu.

3. Jeden objekt ze zemědělského pravěku.

Naleziště se rozkládá na mírném severním svahu v drobné
pánvi, odkud teče drobný vodní tok, který se zhruba po
1,2 km vlévá do Suchomastského potoka. Při archeologické
kontrolě stavby rodinného domu byly již základové pasy
zalaty betonem. V terénních úpravách v nejbližším okolí
novostavby (zářez pro stavební desku, vjezd na pozemek
a drenážní výkop) byl identifikován v drenážním výkopu
jeden drobný mísovitý objekt. Vzorkováním se z něho
podařilo získat nepočtenou keramiku datovanou pouze
obecně do zemědělského pravěku.

Daniel Stolz

36. Kostomlaty nad Labem, okr. Nymburk

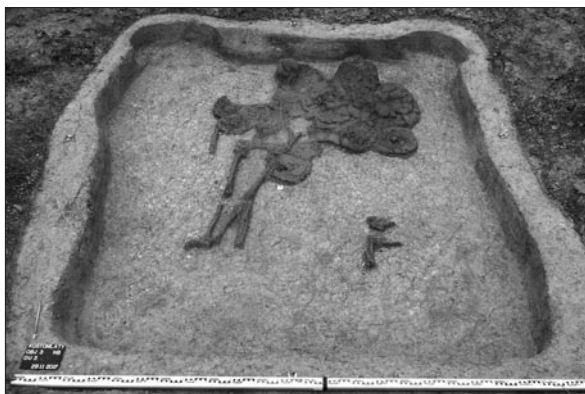
1. Ul. Hradištská, parc. č. 836/36; S-JTSK (okolí
bodu): 703588/1037894.

2. Infrastruktura pro 26 rodinných domů.

3. Sídlištní objekty (3), hroby (1–2); starší doba
hradištní (sídlištní objekty), bylanská kultura
(hrob), pravěk (blíže nedatovaný, hrob?); *obr. 13*.
Během skrývkových prací před zahájením výstavby in-
ženýrských sítí bylo zachyceno celkem 5 zahloubených
objektů (čtyři přímo při výjezdu z nové lokality do ul.
Hradištská), přičemž tři byly přesvědčivě určeny jako
sídlištní objekty starší doby hradištní (obj. 1, 2, 4). Od
všech ostatních poněkud vzdálenější objekt (obj. 5) je
patrně hrobem z blíže neurčeného období pravěku, je
pravděpodobné, že jde už pouze o bázi kostrového hrobu
již dříve rozrušeného orbou. Zásadní nález ovšem před-
stavuje obj./H 3 (*obr. 13*), který byl přiřazen bylanské
kultuře doby halštatské.

Do hrobové jámy, v níž byla pravděpodobně vystavěna
masivní dřevěná komora (jak dokládají dvě nápadné
sloupové jámy na jižní straně a také 4 drobnější kúlové
jamky na dně), byl uložen kostrový pohřeb, přičemž je-
dinec ležel na zádech a hlavou k jihu.

V hrobě bylo odkryto a rozpoznáno celkem 10 různých
keramických nádob (velkých zásobnic i malých hrnků).
Veškerá keramika je ve velmi špatném stavu, jde evidentně
o funerální, špatně vypálené nádoby. Je však pravděpo-
dobné, že se při laboratorním zpracování podaří nádoby
znovu sestavit či alespoň rekonstruovat jejich tvar. U drob-
né nádoby číslo 3, která ležela rozpadlá v oblasti hrud-
níku, se toto již podařilo.

Obr. 13. Kostomlaty nad Labem. Obj./H 3 – komorový hrob z doby halštatské

Přes systematické používání detektorů kovu nebyly bohužel v hrobě odhaleny kovové nálezy. V severozápadní části hrobu byly odkryty zbytky drobnějšího (zatím blíže neurčeného) skeletu.

Zjištěný hrob byl do podloží zahlouben pouze 30 cm a připočteme-li současnou ornici, potom nebylo dno hrobu hlouběji než 60–70 cm. Tato nápadná skutečnost je bezpochyby nezářadka hluboké i přes dva metry. Je vysoce pravděpodobné, že během posledních dvou a půl tisíc let došlo ke značnému snížení terénu. To může vysvětlovat osamocenosť hrobu (resp. pravěkého objektu) v této části lokality – mělčí objekty podlely redukci (erozi či orbě). Mohylový násyp komorového hrobu nebyl (a patrně s ohledem na redukci terénu ani nemohl být) zjištěn, nelze jej nicméně vyloučit. Antropologická expertiza zatím nebyla dokončena.

Z regionálního hlediska se jedná o špičkový nález, který má analogie pouze v nálezech z rozrušeného komorového hrobu z Nymburka, pol. U Cukrovaru (Filip 1932), z Českého Brodu (Koutecký 1968, 409) či snad i z Poděbrad (Hellich 1923b).

Luděk Kos

37. Kouřim, okr. Kolín

1. Ouličky čp. 205, ppč. 2551/1; S-JTSK (mezi body): 704342/1057474, 704338/1057480.
2. Výměna NN za kNN.
3. Kulturní souvrství (raný středověk, vrcholný–pozdní středověk, raný novověk).
V SZ části výkopu bylo zachyceno pravděpodobně splachové souvrství obsahující nečetnou raně středověkou keramiku, mazanici a zvířecí kosti. Souvrství o mocnosti cca 60 cm tvořila (od shora) cca 25 cm silná vrstva hnědé jílovité hlíny obsahující ojedinělé kameny a roztroušené kousky mazanice. Po ní následovala cca 5 cm silná vrstva tmavě šedé hlíny obsahující velké množství uhlíků a drobků mazanice. Tato vrstva nasedala na vrstvu běžové jílovité hlíny o mocnosti cca 10 cm. Spodní vrstvu (podloží?) tvořila jílovitá šedohnědá hlína. V JV části výkopu pro kNN vedoucího napříč přes komunikaci byl nalezen početný soubor zvířecích kostí, menší množství vrcholně středověké (14.–15. stol.) a pozdně středověké až raně novověké keramiky (15.–16. stol.). Dále byl nalezen železný artefakt a střep skleněné nádoby. Nejspíše šlo o blíže

neurčitelný objekt či spíše kulturní vrstvu tvořící v těsné blízkosti říčky Výrovky situované smetiště. Bohužel vzhledem k nutnosti zprůjezdnění komunikace a četným recentním zásahům bylo možné tuto vrstvu pouze ověřovat a provést rychlý sběr artefaktů z vývozu výkopu.

Josef Dufek

38. Krakovany, okr. Kolín

1. JZ okraj obce na V straně silnice do Bělušic; ppč. 891/4; JTSK (mezi body): 676297/1054328, 676275/1054388, 676235/1054426, 676271/1054494, 676314/1054458, 676384/1054380.
2. Příprava území pro výstavu 25 RD.
3. Ojedinělé nálezy z ornice, starší zemědělský pravěk.

Během dohledu stavby inženýrských sítí a vozovky nebyly sice zjištěny žádné intaktní archeologické situace, malý soubor nálezů zlomků keramiky datované do staršího zemědělského pravěku však byl sesbírán z ornice. Není vyloučena ani možnost přemístění nálezů spolu s ornici v blíže neurčitelné minulosti. Je však třeba připomenout, že v listopadu 2010 zachytil dva nedatované objekty v rýze pro kabel nízkého napětí vedoucí podél jižní větve budoucí komunikace M. Vávra (expertní list ÚAPPSC čj. 3327/2010).

Zdeněk Beneš – Josef Dufek

39. Krušovice, okr. Rakovník

1. Areál pivovaru; S-JTSK: 787327/1026979.
2. Rekonstrukce kanalizace.
3. Středověk, novověk, kulturní vrstva, zděné klenuté kanály, dřevěná vrtaná potrubí.

V zimních měsících roku 2017 přikročilo vedení pivovaru Krušovice k zásadní rekonstrukci sítě kanalizačních stok v prostoru nádvoří mezi zámkem a výrobními objekty pivovaru. Jen díky vzorné spolupráci realizující firmy se podařilo sledovat velkou část výkopových prací. Prokázaly, že mírně k severu se svažující plocha nebyla v minulosti intenzivně sídelně využívána, s výjimkou prostoru v těsné blízkosti zámku a před branou do areálu u severozápadního zámeckého nároží. Zde se nacházela pod asfaltem, kamennou dlažbou a silnou vrstvou novověkých navážek (protkaných sítí historických stok a dřevěných vodovodních potrubí) pohřbená kulturní vrstva s nečetnými nálezy keramiky zařaditelnými do 15.–16. století. Vrstva sílila směrem dolů po svahu, v samotném prostoru brány pivovaru při SZ nároží zámku měla mocnost takřka 1 m a na její bázi, při dně výkopu v hloubce takřka 3 m, pod ní navazovala další kulturní vrstva. Měla charakter humózního a zapáchajícího sedimentu tmavohnědo-černé barvy s početnými zlomky užitkové keramiky 14. a 15. století. Pro silné podmačení spodní vodou i vodou z přerušovaných historických stok nebylo možné tento jinak zajímavý kontext detailněji zkoumat.

Vojtěch Volf

40. Květnice, okr. Praha-východ

1. Severní okraj obce; ppč. 695/354; S-JTSK (okolo bodu): 724713/1048295.
2. Přístavba RD.

3. Sídlištní vrstva; neolit (LnK).

Při prohlídce základových pasů byly zachyceny dva pravděpodobně neolitické objekty. Z obj. 1 byl získán jeden neolitický střep. Dochovaná hloubka 45 cm, šířka 167 cm. Výplň objektu tvořila homogenní tmavě šedá hlína. Objekt 2 představoval pravděpodobně část hliníku nebo kulturní vrstvy o dochované mocnosti 40 až 55 cm a zachycené délce 10,5 m. Z objektu byl získán malý soubor neolitické keramiky (LnK), několik zlomků mazanice a zvířecích kostí. Výplň tvořila tmavě šedá homogenní hlína.

Josef Dufek

Lety viz Řevnice/Lety

41. Libčice nad Vltavou, okr. Praha-západ

1. Plocha před kostelem sv. Bartoloměje, na ppč. 1255/1; S-JTSK (plocha): 745256/1030051, 745239/1030051, 745239/1030060, 745256/1030060.

2. Revitalizace plochy před kostelem sv. Bartoloměje.

3. Kulturní vrstvy, sídlištní objekty, pohřebiště; kulturní vrstva I: 17.–18. století; kulturní vrstva II: středověk; kulturní vrstva III: 10.–12. století; pohřebiště: 11.–12. století.

V listopadu 2017 proběhl záchranný archeologický výzkum vyvolaný revitalizací vstupního prostoru před kostelem sv. Bartoloměje. Tento prostor sestával dosud pouze z udusané hlíny, občas zpevnované kameny. Revitalizace měla spočívat ve vydláždění plochy cca 10 × 20 metrů poté, co bylo odstraněno cca 40–50 cm novodobých navážek. Na tento terén již byla pokládána dlažba. Před uložením dlažby zde archeologové zdokumentovali několik novověkých úrovní. Jako poslední byla zdokumentována barokní úroveň terénu, jasně odlišitelná od jiných, protože v tomto období byla v jednom okamžiku zasypána kamením a stavební sutí (při rekonstrukci barokního statku patřícího ke kostelu?). Do této vrstvy byl zahlouben základový sloup barokní brány. Keramické zlomky v ní nalezené lze datovat do 17.–18. století.

Později si investor vyžádal ještě stavbu odvodňovacího žlabu v severní části dotčené plochy, který nebyl součástí původní dokumentace. Jednalo se o cca 20 metrů dlouhý, 60 cm široký a 1,5 m hluboký výkop, při jehož hloubení byly v hloubce 120 až 140 cm odkryty tři mohutné ploché kameny (největší 80 × 180 cm), o kterých bylo možno předpokládat, že jde o náhrobky. V místě kamenů byl archeologický výzkum rozšířen i mimo plochu vymezenou žlabem a také hlouběji, než byl původní výkop. Při exkavaci se skutečně podařilo dohledat a zdokumentovat tři kostry, i když přítomnost kamene (náhrobku) neznamenal, že se pod ním nachází nebožtík. Skelety byly různě posunuty nebo se nacházely až o 80 cm níže a spíše šikmo pod kamenem. Lidské kosti či jejich části se zde hojně nacházely i v druhotné poloze. Tuto vrstvu (pohřební horizont) nacházející se v hloubce 120–240 cm, lze datovat dle keramiky do 11.–12. století.

Dva prozkoumané téměř kompletní skelety patřily dospělým jedincům, pravděpodobně mužům, jedna kostra, ležící v prostoru mezi dvěma dospělými jedinci,

patřila dítěti. Na profilech rýhy byly zjištěny možné okraje dalších hrobů, které však již nebyly ohroženy stavbou a nebyly proto zkoumány. Na profilu rýhy v západní části byly zdokumentovány a ověřovány možné sídlištní objekty (KJ a chata či výrobní objekt?) datované keramikou do 10.–12. století.

Lucia Mattiello

42. Měšice u Prahy, okr. Praha-východ

1. Ulice 5. května, ppč. 205/52; S-JTSK: 733675/1031437.

2. Stavba komunikace a inž. sítě; plošný odkryv.

3. Střední eneolit, sídlištní objekt; obr. 14.

V srpnu 2017 byly zahájeny stavební práce v prostoru nově projektované obslužné komunikace k 8 RD. Při skrývce ornice byla přibližně v polovině délky nové komunikace narušena archeologická situace s četnými nálezy eneolitické keramiky. Jak se později ukázalo, keramika pocházela z mělkého objektu, ve kterém byla uložena jedna větší keramická nádoba se slámovaným povrchem a plastickými výčnělky v podhrdlí. Kromě této nádoby objekt obsahoval ještě torza dvou dalších nádob. Dle tvaru a povrchové výzdoby nádob bylo možné tento keramický soubor zařadit do období řivnáčské kultury středního eneolitu.

Lukáš Baloun

Obr. 14. Měšice. Obj. 1

43. Mladá Boleslav, okr. Mladá Boleslav

1. Železná a část Pivovarské ulice, ppč. 1234, 1232/1; S-JTSK (linie): sonda 1: 703783/1011856, 703778/1011851, sonda 2: 703788/1011859, 703794/1011852.

2. Oprava povrchů, výkopy pro dešťové svody.

3. Vrcholný–pozdní středověk.

Při rekonstrukci povrchů vozovky v Železné a části Pivovarské ulice byly z důvodů nutné opravy dešťové kanalizace prozkoumány dvě sondy. Již po odstranění současného povrchu (asfalt) byly obnaženy vrstvy středověkého stáří. Kromě samotných vrstev bylo v sondách prozkoumáno i několik menších zahloubených objektů převážně oválných či kruhových půdorysů. Z obou sond byly získány fragmenty keramiky, kostí, mazanice, stavebního materiálu, železné strusky a předmětů z barevných kovů (např. bronzový kroužek).

Jana Kopřivová

44. Mnichovo Hradiště, okr. Mladá Boleslav

1. Kapucínský klášter, ppč. 597; S-JTSK (okolí bodu) 697314/999499.

2. Terénní úpravy v prostoru východního dvorku kapucínského kláštera.

3. Novověk, kamenná cisterna (*obr. 15 a 16*).

Při terénních úpravách v prostoru východního dvorku kláštera byla odkryta cisterna z jednoho kusu opracovaného pískovce pravděpodobně novověkého stáří. Z jejího zásypu pochází zlomky cihel, fragmenty skleněných nádob či fragmenty keramiky. Okolní terén byl značně narušen jeho úpravami. Cisterna byla obdélného tvaru (cca 120 × 100 cm) s vnitřní hloubkou 55–57 cm. Vzhledem k náročnosti vyzvednutí byl objekt opět zasypán a ponechán v původní poloze.

Jana Kopřivová

Obr. 15. Mnichovo Hradiště. Východní dvorek kláštera s odkrytou cisternou

Obr. 15. Mnichovo Hradiště. Cisterna

45. Mšecké Žehrovice, okr. Rakovník

1. Jihozápadní okraj obce; S-JTSK: 776729/1028147.

2. Výstavba řadových rodinných domů.

3. Středověk, mladohradištní období, výrobní objekt – vápenka, lomy.

Výstavba 10 řadových domů si vyžádala skrývku na ploše téměř 3200 m², vzniklé sloučením několika parcel, v minulosti zahrad, na temeni návrší na jihozápadním okraji obce (445–450 m n. m.). Temeno přechází asi 50 m SV od popisovaného nálezu v ostrožnu, na níž existovalo minimálně od vrcholného středověku šlechtické sídlo. V severozápadním koutě plochy se podařilo zachytit obdélnou pec o rozměrech cca 5,5 × 3,5 m. Typem odpovídala klasickým šachtovým pecím cihelen/vápenek, užívaným až do 2. pol. 19. století. Stěny pece byly zděné z kamene na jíl, silné 40–80 cm, při vnitřním líci omazané mazanicí se sklovitě propáleným povrchem. Pec byla zasazena z větší části pod terén (v podzemí zůstalo dochováno minimálně 2 m výšky stěn, odhadem cca 2/3 výšky pece). Kratší stěna orientovaná na jih byla prolomena dvojicí symetricky umístěných otvorů šířky cca 80 cm, zaklenutých valenými klenbami. Východní z dvojice byl při vnějším líci zazděn kamennou plentou, ve spodní části prolomenou vlastním topným otvorem. Západní z dvojice otvorů byl zazdívkou již zbaven kvůli vyvážení vypálené vsázky pece. Té zůstalo po posledním výpalu v peci značné množství. V západním sousedství pece byla zachycena do skalního podloží zatesaná jáma nepravidelného půdorysu a hloubky cca 1,5 m, s plochým dnem, na nějž nasedala cca 20 cm silná vrstva popele promíšeného se zlomky keramiky. Zbytek výplně tvořily střídající se víceméně vodorovné vrstvy opukové drti a humózní tmavé hlíny takřka bez nálezů. Asi 15 m západně od pece byly zachyceny ve stěnách rozsáhlého výkopu pro vsakovací systém početné těžební jámy na surovinu (alkalickou opuku), některé i značných rozměrů a i hloubky (minimálně 20 × 20 m, hloubka až 5 m). Objevený výrobní areál nenarušovaly žádné další objekty z jiných časových období. Na základě početného souboru keramiky z 11.–13. století z bezprostřední blízkosti pece můžeme fungování areálu předpokládat v první polovině 13. století. Nález byl publikován (*Volf 2018*).

Vojtěch Volf

46. Nespeky, okr. Benešov

1. Nespeky-Městečko, jez na řece Sázavě, ř. km 29,23, parc. č. st. 1197; S-JTSK (plocha): 728457/1071348, 728449/1071353, 728475/1071418, 728466/1071425.

2. Rekonstrukce jezu.

3. Dřevěné konstrukční prvky z různých stavebních fází jezu z 18.–19. století.

Po zajištění hrany jezu proti směru vodního toku stěnou z ocelových štetovnic byla během první stavební etapy v roce 2017 rozebrána povrchová část jižní (levobřežní) části jezu. Pod odstraněnou železobetonovou konstrukcí se objevilo starší těleso vyskládané z kamenů. Z odkrytého kamenného tělesa vystupovaly dřevěné konstrukce, které už podle tvaru, způsobu opracování, polohy a hloubky založení nebo zapuštění náležely evidentně několika stavebním fázím. Vzhledem k povaze výkopových prací a z důvodu bezpečnosti nebylo možné pozorované konstrukce a průběh jednotlivých řad kúlů a detaily spojení s vodorovnými trámy podrobněji dokumentovat. Rozlišeno bylo 4–5 typů dřevěných konstrukčních prvků: 1) hraněné trámy přibližně obdélného profilu s příčnými obdélnými otvory, 2) zahrocené kúly (piloty), 3) zahrocené kúly (piloty) s okovanou špicí, 4) slabší hraněné trámy (štípané – přitesávané piloty), 5) kúly zahrocené na obou koncích (piloty s erodovanou horní částí?). Z každého typu dřevěného prvku byl odebrán vzorek pro dendrochronologické datování provedené doc. M. Rybníčkem z Mendelovy univerzity v Brně (*Rybníček 2018*). Spolehlivě se podařilo datovat tři vzorky (18. století, po r. 1800 a konec 19. století). V roce 2018 pokračují práce na severní (pravobřežní) části jezu.

Soňa Hendrychová – Jiří Bernat

47. Noutonice, okr. Praha-západ

1. Intravillán obce, čp. 18, na ppč. 35/1; S-JTSK (plocha): 751510/1033148, 751504/1033154, 751508/1033159, 751516/1033156.

2. Stavba školy.

3. Vrstva, sídlištní objekty, novověk.

V základových pasech pro budovu nové školní budovy byly zjištěny vrstvy a objekty s druhotně přemístěným keramickým materiálem a stavební sutí datovanou od 17. do 19. století. Vrstvy i objekty byly kresebně a fotograficky zdokumentovány a ověřovány.

Lucia Mattiello

48. Nová Ves I – Ohrada, okr. Kolín

1. Parcely východně od ul. Dlouhá, ppč. 931/132–174.

2. Výstavba RD a inženýrských sítí, dokumentace a vzorkování řezů.

3. Neolit – k. s lineární keramikou, eneolit – k. nálevkovitých pohárů, k. řivnáčská.

Záměr developera počítal s výstavbou rodinných domů, komunikace a inženýrských sítí v prostorách centrální části obce Nová Ves I – Ohrada, která se nachází na rozhraní sprašové terasy a písčité návěje. Spraše jsou soustředěny na mírný svah v západní polovině zastavěné

plochy obce. Východně od komunikace v ul. Dlouhá přecházejí spraše ve váté písky. Obě vrstvy jsou překryty černohnědou humusovitou hlinou o mocnosti 20–40 cm. Nejbližší zaniklé rameno Labe je vzdáleno od místa výzkumu přibližně 500 m (dnešní koryto je vzdáleno 1,5 km). Při dohledu strojně vyhloubených výkopů pro základové pasy RD a liniových výkopů pro kNN bylo dokumentováno celkem 19 sídlištních objektů datovatelných na základě kamenných nástrojů a keramických fragmentů do kultury s lineární keramikou (fáze II–III), kultury nálevkovitých pohárů a kultury řivnáčské. Nálezy archeologických situací byly soustředěny do západní, vyvýšené, části lokality, což je pravděpodobně způsobeno svahovou erozí, která překryla východní část lokality vátými písky, a úpravou plochy válcováním před výstavbou RD.

Tato zjištění navazují na předchozí výzkumy M. Vávry a D. Šťastného, kteří v téže poloze dokumentovali objekty z přelomu neolitu a eneolitu v rámci výstavby komunikace a inženýrských sítí (*Vávra – Šťastný 2010*). Celkové vyhodnocení nálezné situace bude provedeno po ukončení stavebních prací na lokalitě (cca r. 2021).

Tomáš Chlup

49. Nymburk, okr. Nymburk

1. Kostelní náměstí, parc. č. 53; S-JTSK (okolí bodu): 697303/1038071.

2. Úprava povrchu parku.

3. Nálezy z povrchové vrstvy; k. s vypíchanou keramikou, eneolit, doba bronzová, pozdní doba halštatská/časná doba laténská, raný/vrcholný středověk, vrcholný středověk, pozdní středověk–novověk.

Povrchová úprava plochy do hloubky přibližně 30 cm (výměra cca 100 m²). Přes minimální hloubku zásahu byl ze začištěné plochy a sběrem z haldy získán soubor archeologických nálezů svědčící o silném polykulturním osídlení prostoru (broušený nástroj a četné zlomky keramických nádob následujících období: neolit – kultura s vypíchanou keramikou, eneolit, doba bronzová, pozdní doba halštatská/časná doba laténská, přelom raného a vrcholného středověku, vrcholný středověk, pozdní středověk–novověk).

Pozemek je na mapě stabilního katastru znázorněn jako volný (zahrada) a i dnes je plošina nezastavěné parcely č. 53 jedním z nejnvýše položených horizontů ve městě; povrch leží v nadmořské výšce přibližně 190 m n. m., přičemž báze okolní komunikace mají povrch ve výšce cca 188,0–188,5 m n. m. To v konfrontaci s poznatky ze shodně nízko položeného dvora nedalekého Okresního soudu (dnešní povrch cca 188,2 m n. m.), kde bylo výzkumem v roce 2011/2012 (*Kos 2012*) konstatováno silné – patrně novověké resp. subrecentní – snížení terénu, naznačuje, že povrch dnešní parcely patrně nepostihlo v minulosti mnoho vysloveně devastujících zásahů, které by jeho úroveň měnily (event. pouze zvyšovaly). Jedná se o výjimečný, prakticky nedotčený blok terénu v nejhlubším jádru města s vysokou památkovou hodnotou, konzervující pravěké (a snad i rané středověké) pozůstatky dějů předcházejících založení města.

Luděk Kos

50. Nymburk, okr. Nymburk

1. Parc. č. 29, 3473, st. 51/2; JTSK (linie): 697201/1038038, 697183/1038031, 697176/1038023, 697164/1038018.

2. Rekonstrukce ohradní zdi Starého děkanství.

3. Nálezy ze sídlištních vrstev; vrcholný středověk (cca od 14. stol.) – novověk.

Liniový zásah pro umístění nových základů ohradní zdi objektu Starého děkanství (zapsaná kulturní památka, číslo v ÚSKP: 19626/2-1915, v Památkovém katalogu NPÚ: 1000130404 – areál; podjednotka s číslem: 130404_2 – ohradní zdi areálu).

Základy nové zdi byly založeny v nepříliš komplikovaném souvrství, které nelze v žádném případě označit za recentní; spíše pouze do úrovně cca 40–60 cm za sekundárně přemístěné v neznámém okamžiku, níže již plně intaktní. Až do hloubky cca 100 cm byly dokumentovány zpravidla 2–3 vrstvy s nálezy vrcholně středověkými až novověkými, přičemž vrstva na bázi výkopu (více méně ve všech úsecích linie) vykazovala již čistý materiál vrcholně středověký (cca 14. stol.). Odebrány byly zlomky keramických nádob, zvířecí kosti a kamenný přeslen. Drobná zjišťovací sondáž na bázi výkopu potvrdila také relativně starší, patrně stavební vrstvu ležící pod touto jednotkou v hloubce cca 120 cm od povrchu.

Severovýchodní úsek zdi stál zčásti na destruovaném širším pasu zdiva, který je reliktem pokračování dnes ubourané budovy na parcele č. 51/2, která byla dříve o něco delší (viz mapu Stablního katastru). Bylo sledováno někdejší severozápadní nároží této budovy (bez movitých archeologických nálezů).

Provedený dohled potvrdil předpokládaný charakter prostoru jako (s výjimkou zdi a nároží) v minulosti trvale nezastavěné plochy, ovlivněné nanejvýše v povrchové vrstvě terénními úpravami. K destruované ohradní zdi nepřinesl archeologický dohled bližší informace – s výjimkou konstatování, že zastížená vrstva na bázi výkopu je již stratigraficky bezpečně starší než tato jednotka.

Luděk Kos

51. Petrovice, okr. Rakovník

1. Náves; S-JTSK: 798569/1037329, 798566/1037327.

2. Kanalizace a stavba ČOV.

3. Novověk, suterén objektu.

V jednom z výkopů pro potrubí v ploše dnešní silnice Rakovník–Plzeň, v místě, kde silnice křížuje podlouhlou náves, byly zachyceny schody a kout sklepní místnosti. Schody měly světlou šířku 150 cm, výšku 240 cm, měly pískovcové stupně, stěny z lomového zdiva s příměsí cihel a nízkou segmentovou klenbu z cihel. Rozměry sklepní místnosti nebyly pro omezený rozsah výkopu zjištělné, stejně jako výška místnosti. Stěny a výběhy valené klenby byly vyzděny z lomového zdiva s příměsí cihel. Interiér místnosti byl zaplněn odpadem z první poloviny 20. století, stavební výkopy podél stěn sklepa obsahovaly keramiku 18. a 19. století. Na mapě Stablního katastru z první poloviny 19. století je plocha ještě nezastavěná.

Vojtěch Volf

52. Plaňany/Vrbčany, okr. Kolín

1. Na Černé; ppč. 201/14, 214/8, 231/3 (k. ú. Vrbčany), 295/20, 295/30, 295/31 (k. ú. Plaňany); S-JTSK (mezi body): 701271/1052060, 701247/1052155, 701260/1052221, 701291/1052346, 701448/1052282, 701495/1052384, 701632/1052313, 701596/1052218, 701515/1052229, 701615/1052186, 701578/1052042, 701482/1052028.

2. Skrývka pro otvírku nového ložiska kamene Plaňany 2.

3. Fortifikace, starší doba bronzová; sídliště, starší doba železná; ojedinělé objekty a povrchové nálezy, pozdní doba kamenná; *obr. 17.*

Otvírka pro nové ložisko kamenolomu Plaňany 2 představuje plochu o rozsahu bezmála 10 ha a pokrývá velkou část návrší Na Černé. Dohled při skrývce ornice probíhal za různých podmínek postupně. Záměr investora a dodavatele stavby provádět skrývku buldozerem, tedy z pohledu archeologa velmi hrubě, byl nešťastný a bohužel ovlivnil kvalitu dohledu, přičemž snížil šanci odhalit větší množství především drobných archeologických situací. Přesto se podařilo zajistit poměrně velké množství dat, a to díky dodatečně dohodě na největší menšího bagru s plochou lžící, který prováděl dočišťovací skrývku a také sondy, kterými jsme zkoumali profily vybraných liniových objektů. Tato dodatečně zajištěná těžká technika neskrývala kompletně celou plochu, ale pouze místa s koncentrací dobře viditelných archeologických objektů, a dále prováděla tzv. dočišťovací sondy vedené přes celou zasaženou plochu. Okolí takto zjištěných objektů pak bylo doskrýto vcelku, aby byly zjištěny další související objekty. Tímto způsobem se podařilo otestovat, případně prozkoumat postupně celou plochu.

Celkovou plochu bylo možné rozdělit na několik úseků – na tzv. plochu „depo“ (ppč. 295/20 a část 295/30), plochu „trvalý val“ (ppč. 201/14) a dále celkem 3 plochy označené jako „ložisko“. V jižní části plochy „trvalý val“, tj. v nejnižší části plochy dotčené skrývkou, bylo zjištěno pokračování sídliště kultury s lineární keramikou a starší doby železné, které bylo zkoumáno archeology z Regionálního muzea v Kolíně (*Mazač – Tvrđík 2003*). Zjištěny zde byly větší objekty jako hliníky nebo polozemnice, ale také menší zásobní a kůlové jámy.

Plochy označené jako „ložisko“ představují areál, jenž bude lomem postupně odtěžen až na těžitelnou hloubku, tj. bude zcela zničen. Tyto plochy jsou pracovně rozděleny na části 1, 2, 3 a plochu „zničené ložisko“. Zničené ložisko představuje střední a východní část parcely 214/8 a je pozůstatkem po prostorově omezené těžbě patrně středověkého a novověkého stáří. Není vyloučeno, že skála tehdy v těchto místech vystupovala na povrch a byla tedy snadno přístupná. Zároveň je možné hypoteticky předpokládat i těžbu pravěkého stáří, jak naznačují nálezy velkých kusů kamenů v objektech ve spodní části plochy „trvalý val“. Plocha „zničené ložisko“ je považována za archeologicky zničenou a nebyla zde prováděna skrývka. „Ložisko 1“ představuje celou západní polovinu parcely 214/8. Ta byla skrývána dočišťovacími sondami vedenými paralelně od severu k jihu. Pomocí nich bylo zjištěno několik ojedinělých objektů těžko ur-

Obr. 17. Plaňany/Vrbčany. Záběr z dronu na přerušení příkopu 1 v popředí a prostor s odstraněným kamenným závalem mezi příkopem 1 a 2

čitelné datace. Jeden z nich, vysekaný do samotného temene návrší, obsahoval celou čepel ŠI a eneolitickou broušenou sekerku. Není vyloučeno, že šlo původně o hrob bez dochovaných lidských ostatků. Tato plocha byla odevzdána stavbě v prosinci 2017. Plocha „ložisko 2“ představuje samotný SV okraj parcely 214/8 o ploše tvaru obdélníku nasazeného na severní okraj otvírky ložiska. Představuje vrcholovou partii návrší a na jejím jižním okraji začíná plocha „zničené ložisko“. Tato plocha byla zkoumána dočišťovacími sondami vedenými od západu k východu, přičemž v nejj jižnější sondě byla zjištěna řada archeologických objektů vysekaných do vystupujícího skalního podloží. Jižní část této plochy byla doskryta na počátku roku 2018, což umožnilo průzkum fragmentu nadzemní stavby pravěkého stáří se sloupovými jamkami vysekanými do skály, ale také několika objektů s nálezy pravěké i novověké keramiky. Posledním úsekem je plocha „ložisko 3“ představující prostor mezi plochami „zničené ložisko“ a „depo“ na parcelách 295/20 a 295/30. Tato plocha byla zkoumána dočišťovacími sondami vedenými od severu k jihu. Zachyceny byly pouze nepočetné drobné objekty nejasného stáří. V JV rohu této plochy byla v sondě zjištěna část příkopu opevnění ze starší doby bronzové (viz níže).

Nejzajímavějším objevem je bezpochyby zjištění fortifikace, která je tvořena mohutným vnějším příkopem 1, který měl nejméně 2 fáze úprav, a dále mělkým a nepravidelným příkopovým útvarem označeným jako příkop 2. Tyto útvary byly zkoumány především několika řezy provedenými bagrem, v nichž byly podrobně zkoumány jejich profily. Nálezy z nich byly po vzorkování pouze ojedinělé, výjimku tvoří polovina misky, kterou je možno datovat do únětické kultury, a také zlomky bronzového drátěného šperku, patrně náhrdelníku. Oba příkopy jsou paralelní a nacházejí se na plochách „trvalý val“ a „depo“, tj. na parcelách 201/14 a 295/20. Jejich tvar sleduje zhruba vrstevnici návrší a postupně se stáčí k severu, k zalesněnému návrší. Podle leteckých fotografií patrně nasedá na výraznou mez oddělující polní plochy a vedoucí směrem k radimské skládce. Opevnění dosud neznámého hradiště na základě této meze zde před několika lety viděl M. Vávra (Vávra – Šťastný 2012). Pozo-

ruhodné je, že příkopové útvary byly před několika lety na západní straně silnici Radim–Plaňany sledovány v liniovém výkopu pro vodovodní přívaděč (Beneš 2014). Zdá se tak, že alespoň částečně můžeme průběh této fortifikace sledovat i mimo plochu záchranného výzkumu. Lze předpokládat, že mezi oběma příkopy se kdysi nacházelo těleso samotného valu, nyní již téměř úplně snesené erozí. Závěrečná část výzkumu byla zaměřena na ruční exkavaci v místech plochy „depo“ podél východního okraje sondy 3, kde půdorys příkopu 1 vytvářel schodovité odskočení. Po začištění plochy se ukázalo, že v těchto místech je příkop přerušen. Mezi příkopem 1 a 2 byl odhalen rozsáhlý mělký objekt zaplněný kamenným závalem a datovaný keramikou a bronzovou jehlicí do starší doby bronzové. Blíže k těmto situacím viz článek autora výzkumu v tomto svazku ASČ (Beneš 2018).

Zdeněk Beneš

53. Plaňany, okr. Kolín

1. Ul. K Vrbičkám; ppč. 561/28, 561/44 a 561/45; S-JTSK mezi body YX: 699522/1052942, 699586/1053063 a 699541/1053009, 699531/1053012, 699536/1053023, 699546/1053018 a 699552/1053033, 699542/1053037, 699546/1053047, 699557/1053042.

2. Výkop pro kNN a stavba 2 rodinných domů.
3. Celkem 9 archeologických objektů; doba římská a raný středověk.

Nová zjištění navazují na výzkum z roku 2016 při stavbě komunikace v nové ulici K Vrbičkám na východním okraji obce. Tehdy bylo zjištěno celkem 73 archeologických situací, převážně sídlištních objektů z doby římské a raného středověku (Beneš 2017). Na přelomu března a dubna 2017 byly další dva nedatovatelné objekty zachyceny ve výkopu rýhy kNN na západní hraně ppč. 561/28 (objekty 74 a 75 v pořadí číslování objektů v rámci ZAV z roku 2016). Další zjištění následovala při dohledech staveb nových RD na východním okraji komunikace v září 2017. Při kontrole základových pasů novostavby RD na ppč. 561/45 bylo zjištěno celkem 6 archeologických objektů (obj. 76-81). Jejich stáří je pro minimum nálezů získaných vzorkováním profilů obtížné určit. Objekt 80 však patrně představoval zemnici s plochým dnem a výrazným kamenným závalem na severní straně. Na parcele 561/44 byl pak zjištěn 1 drobný nedatovatelný objekt (obj. 82).

Na základě předběžných výsledků ze ZAV 2016 v prostoru komunikace ul. K Vrbičkám lze soudit, že jde o komponenty doby římské a raného středověku. Objekty byly kresebně i fotograficky dokumentovány a geodeticky zaměřeny. Prospekce detektorem kovů na ploše staveb neprokázala jiné než recentní železné zlomky. Úroveň získaných informací a kvalita nálezů je bohužel výrazně zhoršená možností zkoumat pouze profily objektů zachycených v úzkých základových výkopech.

Zdeněk Beneš – Tomáš Chlup

54. Plaňany, okr. Kolín

1. JV od kostela Zvěstování P. Marie; ppč. 8/24; S-JTSK mezi body: 699911/1052916, 699894/1052918, 699895/1052926, 699912/1052924.

2. Stavba rodinného domu.

3. Dva objekty; ojedinělé nálezy, středověk.

Při náhodné kontrole neohlášené stavby byly v základových pasech severní stěny novostavby zjištěny 2 nedatovatelné archeologické objekty, z výhozu hlíny pak soubor keramiky raně až vrcholně středověkého stáří. Hlubokým zářezem stavby do severního svahu nad potokem Blinkou, nedaleko dnešního jádra obce, byly tak zničeny situace související se středověkou obcí Plaňany.

Zdeněk Beněš

55. Poděbrady, okr. Nymburk

1. Ul. Družstevní, parc. č. 4115/6; S-JTSK (bod): 691875/1043113.

2. Přístavba a oprava stávajícího objektu bývalé sýpky.

3. Sídlištní objekt – základový žlábek?; starší zemědělský pravěk.

Zemní zásahy pro komplexní rekonstrukci stávajícího objektu sýpky v podobě základových patek, propojovacích pasů a celkového snížení terénu. Ve výkopech pro základové patky identifikován pod vrstvou recentních navažek o mocnosti do 30–80 cm špičkově zachovaný intaktní půdní typ sahající do hloubky cca 100 cm; s výjimkou severozápadní rohu stavby nicméně bez nálezu. V severozápadní základové patce byl zjištěn a zdokumentován zahroubený objekt bezpečně pravěkého stáří (neolit – doba bronzová?), snad základový žlab domu (š. 30 cm, max. zjištěná hl. cca 40 cm).

Luděk Kos

56. Poděbrady, okr. Nymburk

1. Ul. Na Vinici, Husova, parc. č. 134/1, 123/3; S-JTSK (okolí bodu): 693019/1043006.

2. Kabel vysokého napětí.

3. Movité nálezy z nadložních vrstev, sběr z haldy; pravěk (blíže neurčený).

Zemní zásah pro podzemní vedení vysokého napětí (hl. max. 100 cm). Akce byla částečně situována do polohy „Na Vinicích“ (tato není zcela identická s dnešní ulicí Na Vinici), která je již od výzkumů J. Hellicha na poč. 20. stol. známa jako archeologická lokalita s prvořadým významem pro poznání pravěké a především raně středověké minulosti Poděbrad.

Poloha této lokality již od Hellicha umístění (*Hellich 1923a*) nebyla upřesňována; konfrontace jeho popisu s indikační skicou stabilního katastru naznačuje, že prostorové určení jím identifikovaného pohřebiště (mladší doba hradištní, cca 11.–12. stol.) na „pozemku dvora č. 22/II“ a opevněný objekt (patrně drobné opevněné sídlo) na „zahradě domku čp. 89“ se váže k zadnímu traktu domů v ul. Husově, tedy dnešním parcelám č. 123/1, resp. 140, spolu s jejich bezprostředním okolím.

Lokalita Na Vinicích postrádá novější zhodnocení, není nicméně pravdou někdy uváděná teze, že již není schopna přinést nové nálezy, protože dvory v zázemí domů v Husově ulici zůstaly zachovány (jakkoliv rozsáhlé prostory bývalých jatek či dnešního zimního stadionu již nikoliv). Význam vysoce pravděpodobného přechodu řeky (brodu) byl navíc nedávno nečekaně zvýrazněn výzkumem na levém břehu řeky v k. ú. Polabec v roce

2012/2013 (předběžně *Kos 2014*), kde byl zachycen sled komponent počínající (vedle pravěkých nálezů) již časně slovanským obdobím, vrcholící na počátku vrcholného středověku a vyznívající středověkem pozdním.

Opevněný objekt v lokalitě „Na Vinicích“ mohl být drobným opevněným šlechtickým sídlem, což může mít zásadní význam pro dějiny Poděbrad, neboť předchůdce poděbradského hradu (dnes stále hmotově přítomného ve zdivu zámku), který byl stavěn patrně v 60. letech 13. stol. a rozhodně dokončen roku 1268 (shrnutí *Kos 2017*), dosud není identifikován a vysoce pravděpodobně se v dnešním areálu nenacházel – nejsou mi známy žádné hmotné doklady středověkého předchůdce raně gotického hradu v tomto místě (cf. *Menclová 1972, 258*). Pánové z Poděbrad jsou přítomni v písemných pramenech identifikovatelní nejpozději od závěru 12. stol.

Spojitosť jejich případného staršího sídla s lokalitou Na Vinicích nelze nijak prokázat, s ohledem na dosud učiněné poznatky o mladohradištním (event. pozdně-hradištním) osídlení Poděbrad jde však o jednu z možných lokalit. K osídlení kolem kostela Povýšení sv. Kříže východně od dnešního zámku, které bylo patrně současné s fungujícím hradem pokročilého 13. století, máme vysoce zlomkovité poznatky nepřipouštějící starší dataci a další významné lokality (např. Radiostanice, *Beranová 2000*) jsou již poměrně vzdálené, polohou specifické a tradičním badáním řešené spíše jako dále prosperující zázemí postupně vyznívajícího centra libického (*Mařík 2009*). Jakékoliv poznatky z lokality Na Vinicích jsou tak mimořádně důležité.

Referovaný výkop pro vysoké napětí nesporně prošel prostorem zmíněným jako „zahrada domu č. p. 22“ (dnes patrně mj. parcela č. 134/1), bohužel ihned po vstupu do současného obchodního areálu byl výkop stočen k jihozápadu, čímž do nejzajímavějších poloh nezasáhl. Profil na lokalitě je intenzivně postižen recentními zásahy, přičemž podloží, přítomné v hloubce cca 70–90 cm, zde bylo zachováno spíše výjimečně. Nejlépe dochované terény byly rozpoznány na hranici parcel č. 123/2 a 123/3, zde byl nad rostlým, spíše šterkovitým podložím (v hloubce cca 80–90 cm) rozpoznán tmavý, mírně písčítý (až šterkovitý) půdní typ o mocnosti cca 20 cm, který již pokládám za zcela intaktní. Z této vrstvy, podobně jako z hald v tomto úseku byl získán menší soubor převahou pravěkých zlomků keramiky a nečetné kosti (spíše zvířecí). Uvnitř areálu v trase výkopu na parcele č. 134/1 (podél zdi domu na parcele č. st. 122) byly zjištěny pouze četné recentní navažky, a to zejména při hraně terasy nad zimním stadionem.

Drobný výzkum v roce 2017 potvrdil přítomnost intaktních uloženin v důležité lokalitě a vyloučil její kompletní zničení. Ještě na přelomu let 2017 a 2018 byl navíc náleзовý obraz doplněn o tři pravěké zahroubené objekty při vjezdu do areálu bývalých jatek na parcele č. 151/2 (bude referován v přehledu akcí za rok 2018).

Luděk Kos

57. Praha-Košíře

1. Ul. Vrchlického, ppč. 1175/1-8, 1181; S-JTSK (plocha): 745957/1044542, 745900/1044548, 745903/1044574, 745959/1044567.

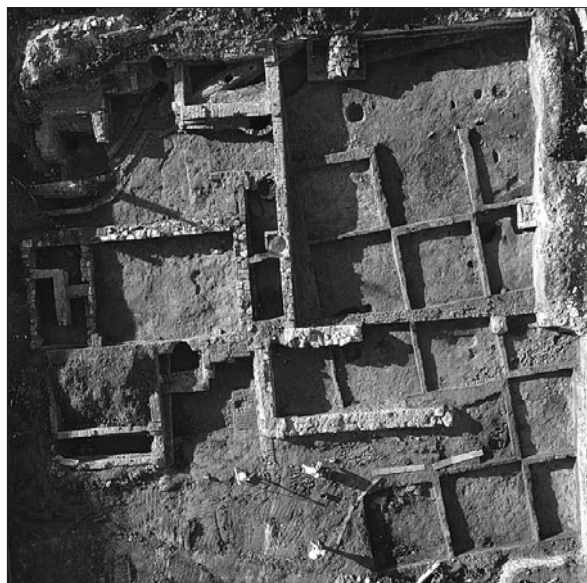
2. Bytový dům; plošný odkryv.

3. Sídliště; kultura s lineární keramikou, zemědělský pravěk, raný středověk–novověk; obr. 18. Na přelomu let 2017 a 2018 proběhl záchranný archeologický výzkum v jádru starých Košíř v těsném sousedství Motolského potoka, který je v současnosti veden potrubím v ulici Vrchlického. Plocha určená pro výstavbu bytového domu byla v posledních letech využívána jako parkoviště, které zde vzniklo po zbourání předchozí obytné zástavby někdy v druhé polovině 70. až v 80. letech minulého století. Zkoumaná plocha se nachází jen přibližně 100 m západním směrem od plochy prozkoumané v roce 2016, na které se mimo jiné vyskytovaly raně středověké hrnčířské pece (Zemanová 2017a,b).

Vlastnímu záchrannému výzkumu předcházela výzkum zjišťovací provedený v červenci 2017. Bagrem zde bylo vyhloubeno celkem 6 sond o velikosti 2–3 m a hloubce 1–2 m. Tyto sondy doložily přítomnost zděných konstrukcí, kulturního souvrství a především upřesnily mocnost recentních navážek. V žádné z těchto sond nebylo dosaženo geologického podloží. Vlastní výzkum zde pak probíhal od října 2017 do ledna 2018. Z plochy byly odstraněny těžkou mechanizací nejprve recentní navážky a následně proběhlo ruční začištění plochy. Pak byla plocha rozměřena na čtvercovou síť (strana čtverce 4 m) a prozkoumána šachovnicovou metodou. Nicméně vzhledem k časové tísní a nutné součinnosti se stavbou byl průzkum celé plochy proveden po částech. Nejprve byla prozkoumána západní část plochy a po zasypaní sklepních prostor a přesunutí zázemí staveniště byla po menších částech prozkoumána i část východní. Celkem zde bylo zachyceno přibližně 50 zahloubených objektů z různých období pravěku až novověku, novověké kulturní souvrství a novověké zděné konstrukce. Vzhledem k tomu, že detailní zpracování výzkumu ještě neproběhlo, mají tyto informace předběžný charakter.

Podloží lokality tvoří jílovito-prachovité svahové hlíny a kamenité sutě. K nejstarším nálezům náleží několik objektů sídlištního charakteru datovatelných do kultury s lineární keramikou. Jedná se především o náhodně rozmístěné kúlové jamky a dále spíše ojediněle zastoupené menší mělce zahloubené jámy oválného tvaru mající blíže neurčitelné využití. Méně typickým objektem je menší pravoúhlá zahloubená stavba s kúlovou konstrukcí sloužící nejspíše hospodářskému využití. Většinu zde zachycených kúlových jamek je pak možné vzhledem k absenci popř. přítomnosti jen atypických zlomků keramiky zařadit do libovolného období zemědělského pravěku. Ojedinělé zlomky, většinou opět atypické pravěké keramiky, se vyskytovaly rovněž v mladších nálezových situacích, především v zásypech novověkých sklepů.

Další archeologické situace souvisí až se středověkým a novověkým osídlením tohoto prostoru. K těm nejdůležitějším náleží zásobní jáma předběžně datovaná do starší doby hradištní, v jejímž zásypu se vedle zlomků keramiky vyskytovaly poměrně početné fragmenty pražnice. Sídlištní aktivitu z mladší doby hradištní až pozdního středověku dokládají jen ojedinělé zlomky keramiky v mladších nálezových okolnostech (především v zásypech sklepů z 19.–20. století, popř. v novověkých vrstvách). Zachycené kulturní souvrství spadá až do zatím blíže neurčeného období novověku. K nejmladším situacím (nepočítáme-li recentní zásahy) pak náleží zděné konstrukce obytných domů, které lze časově zařadit až do druhé poloviny 19., event. počátku 20. století.

Obr. 18. Praha-Košíře. Celkový pohled na část zkoumané plochy

Archeologický výzkum v Praze-Košířích přinesl další významné poznatky o pravěkém a středověkém osídlení tohoto katastrálního území. Poprvé (pokud je mi známo) v tomto prostoru byly zaznamenány sídlištní nálezy kultury s lineární keramikou. Dalším důležitým přínosem je pak přítomnost osídlení ze starší doby hradištní, která posouvá počátky slovanského osídlení Košíř opět o několik století dozadu.

Petra Zemanová

58. Praha-Modřany

1. Ul. K Vystrkovu, ppč. 3327/1, 3327/8, 3326/1, 3326/8; S-JTSK (plocha): 745143/1052701, 745167/1052696, 745166/1052688, 745173/1052621, 745160/1052622, 745154/1052664, 745135/1052667, 745167/1052551, 745105/1052563, 745111/1052590, 745143/1052585, 745145/1052593, 745172/1052585.

2. Bytový projekt Neoriviéra, fáze F, bytové domy D a A; plošný odkryv.

3. Sídliště, mladší až pozdní doba bronzová; vrstva, novověk; obr. 19–21.

V roce 2017 proběhl poměrně rozsáhlý záchranný archeologický výzkum v areálu bývalého modřanského cukrovaru, který byl vyvolán výstavbou bytového projektu Neoriviéra (fáze F). Výzkum navázal na výzkumy provedené v letech 2015 a 2016 (Zemanová 2016a–c; 2017c) a proběhl ve dvou etapách: v únoru a březnu byla prozkoumána plocha pro bytový dům D a v červenci a září plocha pro bytový dům A. Celkem se podařilo zachytit a prozkoumat přibližně 550 objektů sídlištního charakteru z mladší až pozdní doby bronzové a pravěkou kulturní vrstvou. Nicméně vzhledem k tomu, že detailní zpracování tohoto výzkumu ještě neproběhlo, nedají se vyloučit ani ojedinělé nálezy z jiných období pravěku.

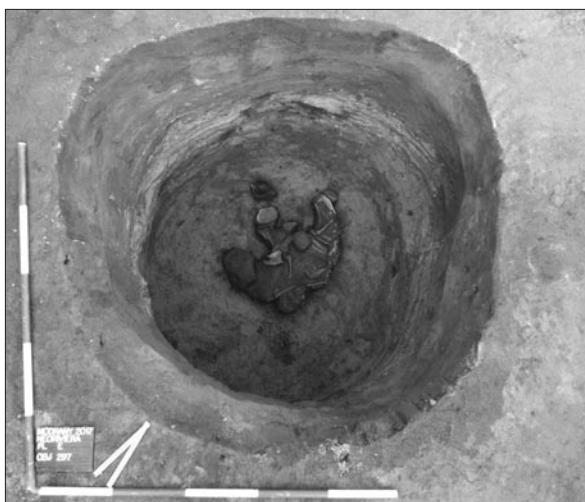
Podloží lokality je tvořeno pískem. Na nich se vyskytovala tmavá písčité hlína o maximální mocnosti 50 cm, která obsahovala zlomky pravěké keramiky. Tato vrstva

Obr. 19. Praha-Modřany (58). Celkový pohled na část zkoumané plochy

Obr. 20. Praha-Modřany (58). Objekt se základovými žlaby

Obr. 21. Praha-Modřany (58). Jedna ze zásobních jam

se rozprostírala (pomineme-li úseky zničené novodobou stavební aktivitou) v celém prostoru zkoumané plochy (vykliňovala jen v prostoru bytového domu B, který byl

prozkoumán v roce 2015). Tuto pravěkou vrstvu překrývala šedohnědá jílovitopískitá hlína s obsahem vápna související nejspíše s provozem cukrovaru. Mírně odlišná situace byla zachycena jen v jihozápadní části naleziště, kde se ještě mezi touto novověkou vápenitou a pravěkou vrstvou vyskytovala rovněž novověká písčitá hlína obsahující fragmenty cihel a zlomky novověké keramiky.

Převážná většina objektů dle předběžného zpracování náleží mladší až pozdní době bronzové. Nejpočetněji se zde vyskytovaly kúlové jamky, z nichž mnohé tvořily součást nadzemních kúlových staveb. Jejich přesný počet však bude moci být stanoven až po detailním vyhodnocení výzkumu. Většina z nich se koncentrovala v severozápadní části naleziště, v menší míře byly zachyceny i v části jihozápadní. V několika málo případech se zde vyskytly rovněž stavby se základovými žlaby a polozemnice. Z dalších objektů tvořily početnou skupinu jámy zásobní. Některé z nich dosahovaly poměrně velkých rozměrů (hloubka až 1,8 m) a obsahovaly početné fragmenty keramických nádob. Ojedinelé se v nich vyskytly zvířecí skelety či torza lidských kosterních pozůstatků. Další skupinu objektů pak tvořily menší, poměrně mělce zahloubené jámy většinou oválného tvaru sloužící blíže neurčitelnému využití.

Ze všech objektů byl získán běžný materiál sídlištního charakteru, jako jsou především zlomky keramických nádob, dále zvířecí kosti a fragmenty mazanice. K méně obvyklým nálezům patří hliněné závaží. Kovové předměty se zde vyskytly jen ojedinelé. Jednou z výjimek je pravděpodobně bronzový prsten pocházející z jedné ze sídlištních jam. Dalším zajímavým nálezem je i přívěšek v podobě provrtaného zvířecího zubu.

Archeologický výzkum provedený v letech 2015–2017 v areálu bývalého modřanského cukrovaru přinesl důležité poznatky o vývoji pravěkého osídlení tohoto prostoru. V první řadě zde byla prozkoumána část sídlištního areálu převážně z mladší až pozdní doby bronzové. Jeho součástí je rovněž plocha nalézající se severně od ulice K Vystrkovu, která byla prozkoumána společností Archeo Pro, o. p. s., v roce 2015 (*Kačl 2016a,b*), a dále i dvě sídlištní jámy zdokumentované v sousedství této plochy v roce 2009 (*Zemanová 2011*). Jedná se tak o zatím nejrozsáhlejší sídliště prozkoumané na katastrálním území Modřan. Nicméně jak naznačují starší nálezy i novější výzkumy v bezprostředním okolí cukrovaru, tvoří tyto prozkoumané plochy jen součást mnohem rozsáhlejšího sídlištního areálu (*Lutovský – Smejtek a kol. 2005, 566–567*). K důležitým zjištěním patří rovněž přítomnost eneolitických žárových hrobů (prozkoumaných v roce 2016), které v tomto prostoru nebyly dosud zaznamenány. Bezvýznamným poznatkem není ani lokalizace pískovny cukrovaru, jejíž okraj byl nejspíše zachycen v jihovýchodní části zkoumané plochy. K nejvýznamnějším nálezům v tomto prostoru však nadále patří kostrový hrob ze starší doby římské prozkoumaný již v roce 2015.

Petra Zemanová

59. Praha-Modřany

1. Ul. K Dolům, parc. č. 3136; S-JTSK (okolo bodu): 745057/1052238.
2. Stavba rodinného domu.
3. Objekty z industriálního období.

Pod návrším s kostelem Nanebevzetí Panny Marie, vzdáleným asi 150 m severně, zasáhly zemní práce rovinný terén, slabě skloněný na jih k Modřanskému potoku. V přední (jižní) části dříve už zastavěné parcely při ulici K Dolům bylo ve stěnách základové jámy dokumentováno několik menších výkopů, podle nálezů zřejmě až z doby stavebního využití pozemku v industriálním období, tj. nejdříve asi z konce 19. století. Nejvýraznějším objektem byl patrně liniový objekt – žlab probíhající paralelně s uliční čarou, a to přibližně ve stejné vzdálenosti jako jižní obvodová stěna sousedního domu č. p. 200. Kromě toho bylo na řezech registrováno i několik hlubokých, převážně klínovitých (geologických?) poruch skalního podloží, vyplněných pískem bez jakýchkoli artefaktů.

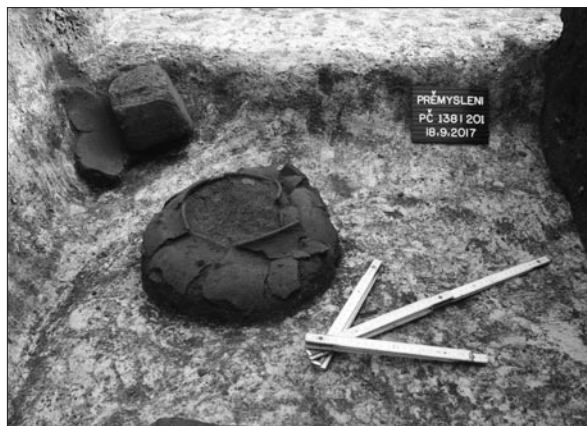
Jiří Bernat

60. Přemyšlení, okr. Praha-východ

1. Ulice Centrální, ppč. 138/201; S-JTSK: 741018/1033483.
2. Stavba rodinného domu; řezy/plošný odkryv.
3. Mladší doba bronzová – starší doba železná;

obr. 22.

Stejně jako v minulých letech pokračoval i v tomto roce archeologický dohled v lokalitě rodinných domů situované při hlavní silnici spojující obce Přemyšlení a Klecany. Jedná se o známou polohu s četnými archeologickými nálezy. První zmínky o nálezech pravěké keramiky pocházejí z počátku 20. století. Nejvíce informací o této poloze však pochází až z let 2005–2008, kdy v tomto prostoru vznikalo mnoho nových ulic s následnou revidenční zástavbou, jejíž výstavba nebyla do současné doby zcela ukončena. Předmětná parcela se nachází v místě, kde v letech 2007–2008 probíhal velký archeologický výzkum vyvolaný stavebními aktivitami společnosti Central Group. Zemní práce předcházející samotné výstavbě rodinného domu narušily dle očekávání značné množství archeologických situací. Kromě běžných sídlištních objektů se v rozsahu základových pasů podařilo zdokumentovat také z části zachovalé kulturní souvrství o mocnosti 20–40 cm. Mezi nejzajímavější nálezy můžeme zcela jistě zařadit pravidelný objekt s plochým dnem a kolmými stěnami, při kterých byly nalezeny keramické nádoby bylanské kultury společně s jedním

Obr. 22. Přemyšlení. Objekt s keramikou bylanské kultury (hrob?)

keramickým závažím. S jistou dávkou opatrnosti je možné tuto situaci interpretovat jako narušený pohřební objekt nejasné konstrukce. Bohužel projekt stavby nemožňoval ověření této hypotézy v praxi a v omezeném prostoru základových pasů se nepodařilo zachytit kosterní ostatky. Keramický materiál z ostatních dokumentovaných situací lze obecně zařadit do mladší doby bronzové.

Lukáš Baloun

61. Radouš, okr. Beroun

1. Jižní okraj obce, ppč. 227/11; S-JTSK: 774999/1066624.

2. Novostavba rodinného domu.

3. Neolit (k. s vypíchanou keramikou?).

V základových pasech novostavby rodinného domu bylo zachyceno 5 zahloubených sídlištních objektů o hloubce od 50 do 100 cm. Vzorkováním získáno několik zlomků nezdobené keramiky, mazanice a zvířecích kostí. Ze sběru na haldě pochází mj. fragment s plastickou výzdobou (pupek) a ústěp pruhovaného bavorského rohovce.

Tomáš Polišínský

62. Ratenice, okr. Kolín

1. Východní okraj obce, poloha Nad mokrymi; ppč. 366/5, 519; S-JTSK: 697346/1048549; 697359/1048610; 697371/1048609.
2. Rýha pro kabel nízkého napětí.
3. Sídlíště; doba laténská.

V rýze kNN na parcele 366/5 byly zjištěny 3 archeologické situace – s největší pravděpodobností zahloubené sídlištní objekty. V rýze hluboké 80 cm se rýsovaly až pod nadložními vrstvami mocnými 50–60 cm, což v situaci, kdy již byly položeny kabely, působilo obtíže při dokumentaci a také rozeznání okrajů objektů. Dokumentace byla provedena pouze fotograficky, objekty byly zaměřeny podle vzdálenosti od plotu z ulice a byly vzorkovány, resp. sbírány nálezy z výhozu. Dle nepočteného a nevýrazného keramického materiálu se s největší pravděpodobností jedná o pozůstatky sídliště z mladší doby železné (laténské), které patří k polykulturní lokalitě (doba laténská a římská) nacházející se na okraji bývalého zemědělského družstva a v polích na východním okraji obce až ke hřbitovu. Částečně byla tato lokalita zkoumána na počátku 70. let 20. století H. Sedláčkovou (*Sedláčková 1973*), v posledních letech zde byly zkoumány situace z počátku doby římské (*Beneš 2015; Beneš - Šťastný - Chlup 2016*). Zjištěné nálezy v rýze kNN indikují rozsah této lokality až do prostoru obce.

Zdeněk Beneš

63. Řepov, okr. Mladá Boleslav

1. Skladovací prostory firmy Škoda Auto, a. s., ppč. 904/50, 902/1, 902/2, 902/3, 902/4, 903, 904/49, 904/33 a d.; S-JTSK (plocha): 700721/1012120, 700778/1012288, 700974/1012229, 700909/1012063.
2. Velká plošná skrývka ornice pro rozšíření skladovacích prostor.
3. Neolit, kultura s vypíchanou keramikou.

Při sondáži, která proběhla před samotnou plošnou skrývkou ornice, byly zjištěny dvě koncentrace objektů. Po pokrytí celé plochy určené k zástavbě se množství archeologických situací dále nezvýšilo. Konečný počet zjištěných objektů se zastavil na čísle 4. Jednalo se o sídlištní objekty datované do kultury s vypíchanou keramikou. Z výplně objektů byl získán především keramický materiál, štípaná a ostatní kamenná industrie.

Jarmila Švédová

64. Řevnice/Lety, okr. Praha-západ

1. Ul. Kejnská, ppč. 3520, 1592, 1593; S-JTSK (okolí bodu): 757386/1060335.
2. Stavba rodinného domu; základové pasy, výkopy pro inženýrské sítě.
3. Sídlíštní, pozdní doba halštatská až časná doba laténská.

V dubnu 2017 byl na rozhraní katastrálních území Lety a Řevnice v rámci archeologického dohledu zaznamenán v základových pasech jeden objekt sídlištního charakteru. Jedná se pravděpodobně o zčásti zachycenou polozemnici o rozměrech 390 × min. 310 cm a maximální hloubce 47 cm. Objekt bohužel nemohl být z technických důvodů prozkoumán v úplnosti, a tak došlo pouze k jeho ověřování. Získáno z něho bylo několik zlomků keramiky, kterou je možné časově zařadit do pozdní doby halštatské až časné doby laténské, několik fragmentů mazanice, několik zlomků zvířecích kostí a jeden drobný úlomek škeble. Přestože se jedná pouze o ojedinělý objekt, nepostrádá toto zjištění na významu, jelikož jde o první sídlištní objekt z daného období evidovaný v této oblasti.

Petra Zemanová

65. Sendražice, okr. Kolín

1. Ul. K Ovčárům, parc. č. 1221, 1223 (v komunikaci, podél vozovky); S-JTSK: 686312/1053698.
2. Rýha vodovodu.
3. Zahloubený objekt; pravěk.

Rýha š. 50 cm, hl. 140 cm vedena JV podél vozovky cesty v mírně se k SV svažujícím terénu. Pod tmavě hnědým jílovitohlinitým nadložím v hl. cca 45 cm šterková vrstva, pod ní šedá jílovitá zemina a zahliněné slínovcové podloží. Podložní slínovec od hl. 55 cm. Zjištěno bylo ojedinělé soujámí dvou objektů, v délce 3,3 m (na JV profilu až 3,7 m), hl. 105/108 (120) cm. V tmavě hnědé hlinitojílovité výplni ojedinělé malé hručky mazanice a uhlíky, ve vytěžené zemině jeden malý pravěký blíže nedatovatelný keramický střep.

Dražen Šťastný

66. Sibřina, okr. Praha-východ

1. Jižní část obce; ppč. 73/54; S-JTSK (okolo bodu): 725674/1049196.
 2. Stavba rodinného domu.
 3. Sídlíštní vrstva; pozdní doba bronzová.
- Při prohlídce základů rodinného domu bylo podél celého výkopu zachyceno více než 1 metr mocné kulturní souvrství obsahující keramiku pozdní doby bronzové, mazanici a zvířecí kosti. Zakresleno bylo 5 řezů. Svrchní část souvrství dosahovala až k samotnému povrchu.

Identifikovány byly 4 vrstvy: 1. o mocnosti 23–46 cm tvořila světlehnědá hlína a drobký mazanice. 2. mocná 34 cm byla tvořena šedou hlínou obsahující drobký mazanice, ojedinělé zlomky keramiky a kameny. Třetí vrstva byla nejmocnější, tvořila ji hnědá hlína a obsahovala malé i větší zlomky mazanice a ojedinělé zlomky keramiky. Spodní 5. vrstva silná až 40 cm byla tmavě hnědá a obsahovala větší množství drobných zlomků mazanice. Výkop místy dosáhl podloží tvořeného žlutohnědou spraší. Celková síla kulturního souvrství dosahovala 116 až 160 cm. Podloží však nebylo na většině plochy zachyceno.

Josef Dufek

67. Sloveč, okr. Nymburk

1. Parc. č. 407/2; S-JTSK (okolí bodu): 676513/1035952.
 2. Kabel nízkého napětí.
 3. Nálezy z nadloží (sekundárně uložené); pravěk.
- V části trasy kabelu pro nízké napětí (hl. max. 80 cm) v blízkosti podél parcely č. 407/39 byly na haldě pravidelně zachycovány drobné keramické nálezy pravěkého stáří, původně patrně sekundárně uložené (v místě nebylo výkopem dosaženo podloží).

Luděk Kos

68. Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ

1. Roh ulic Pod Farou a Hornická, parc. č. 102; S-JTSK (bod): 715528/1068029.
2. Výkop pro jímku odpadních vod u rodinného domu čp. 53.
3. Zahloubená stavba z vrcholného–pozdního středověku.

Postupné ruční hloubení stavební jámy pro jímku se příznivě projevilo na míře poznání složitější archeologické situace. Ta byla dokumentována čtyřmi řezy a zčásti i v půdorysu. Nejzávažnějším nálezem je drobná středověká stavba (obj. 1/2017, podlahová š. asi 2,0 m /V-Z/, min. zjištěná d. 3,0 m) zapuštěná v západním svahu do sv. hnědočervených vrstev vztráleného permského podloží. Dobře dochovanou podlahovou úpravu ze světle hnědé jílovité hlíny ohraňovala na západní straně ostrá vnitřní hrana lůžka vyhnílého prahu dřevěné stěnové konstrukce. Stavba, datovaná nepočtenými zlomky keramických nádob, mohla vzniknout snad ještě ve 13. století, její zánik spadá nejpozději do počátku 15. století. Vzhledem ke zjištěné malé šířce měl zachycený objekt patrně hospodářskou funkci (komora – špýchar) a podle umístění ve svahu lze předpokládat jeho dvoupodlažní řešení. Zemní práce budou pokračovat s plánovanou rekonstrukcí celého domu čp. 53. Zatím nebylo možné zjistit, zda byla zahloubená komora jen částí nejnižšího podlaží podstatně většího středověkého domu, nebo byla samostatnou stavbou příslušející k domu situovanému v těsném jižním sousedství rovněž do zářezu ve svahu v místech dnešního novověkého domu. Všechny doposud zjištěné zbytky středověké zástavby městečka se nacházely při dnešním náměstí nebo přímo v jeho prostoru (Bernat 2011a) a také na hradním návrší nad náměstím. Při výzkumu ve výkopu pro jímku u domu čp. 53 došlo poprvé k zachycení pozůstatku vrcholně-

pozdně středověké periferní zástavby ve svahu na západní straně městečka. Nad zaniklou středověkou stavbou byly registrovány dvě výraznější komunikační úrovně zpevněné menšími až drobnými kameny. Úpravy povrchu dvora porušila pak řada stratigraficky ještě mladších zásahů v novověku a v industriálním období. Na řezech se výrazně uplatňovaly např. dvě jámy na vápno v superpozici nebo dvě jámy po dřevěných sloupech (rovněž v superpozici) v místech původního severozápadního lomového bodu oplotení dvora.

Jiří Bernat

69. Škvorec, okr. Praha-východ

1. Východní část obce; ppč. 763/10; S-JTSK (okolo bodu): 721064/1050954.
2. Stavba rodinného domu.
3. Sídlištní objekt; mladší zemědělský pravěk (doba železná?).

Výkop základových pasů o šířce 75 cm a hloubce 160 cm prořal pravěký hliník o dochované hloubce 160 cm a délce 330 cm. Výplň byla tvořena homogenní tmavě šedivou hlínou. Objekt obsahoval nečetné zlomky keramiky včetně silně tuhovaného zlomku datovaného pravděpodobně do doby železné a silně promáčenou mazanici. Ve výšce cca 50 cm ode dna bylo pozorováno větší množství uhlíků.

Josef Dufek

70. Tatce, okr. Kolín

1. Ulice Ke Hřišti, ppč. 431/5; S-JTSK: 703253/1047642, 703223/1047638, 703221/1047657, 703247/1047660.
 2. Rozšíření kapacit ZŠ a MŠ.
 3. Celkem 5 sídlištních objektů, raný středověk.
- V základových rýhách přístavby školy širokých 60 cm a hlubokých až 120 cm bylo zjištěno celkem 5 archeologických objektů, přičemž 2 další objekty byly nakonec zrušeny, neboť se ukázalo, že jde o recentní jámy po vývrtech. Jeden z objektů (č. 4) lze podle rovného pravidelného dna interpretovat jako polozemnici, ostatní pak buď jako zásobní jámy (obj. 3), případně jako blíže neinterpretované sídlištní jámy menších rozměrů. Všechny objekty byly vzhledem k charakteru stavby zkoumány pouze v řezech, nebyly dokopávány. Vzorkováním bylo zajištěno malé množství nálezů (keramických zlomků), které lze datovat do doby hradištní.

Zdeněk Beneš – Tomáš Chlup

71. Tetín, okr. Beroun

1. Nám. 9. května, ppč. 1456/1 (JZ část); S-JTSK: 767655/1055048.
 2. Oprava vodovodu.
 3. Vrcholný středověk–novověk.
- Na profilu rýhy byly zachyceny dva zahluobené objekty. Vzorkováním získáno několik zlomků keramiky a zlomek cihly.

Tomáš Polišenský

72. Úhonice, okr. Praha-západ

1. Jižní okraj obce Úhonice, východně od silnice

Drahelčická, ppč. 71/4; S-JTSK (plocha): 759972/1045982, 759955/1045975, 759953/1045980, 759969/1045987.

2. Stavba rodinného domu.

3. Sídliště kultury s vypíchanou keramikou.

Skrývka ornice pro stavbu komunikace k rodinnému domku odkryla rozsáhlý objekt (hliník) z období mladšího neolitu. Část hliníku zůstala mimo parcelu komunikace pod neodkrytou plochou. Odkrytá část měla rozměry cca 800 × 180 cm. Objektem byla vedena sonda š. 60 cm, hl. 50 cm, z níž pochází několik desítek keramických zlomků kultury s vypíchanou keramikou, zvířecích kostí, zlomek sekerky a štípaná industrie. V blízkém okolí bylo v minulých letech zjištěno neolitické sídliště.

Lucia Mattiello

73. Úhonice, okr. Praha-západ

1. Jižní kraj obce, východně od silnice Drahelčická na parcele č. 1162/2; S-JTSK (okolo bodu): 759912/759912.

2. Stavba rodinného domu.

3. Neolit, sídlištní objekty – část dlouhého, pravděpodobně neolitického domu, kúlové jámy, žlábků.

Skrývka ornice pro nepodslepený rodinný dům probíhala v ploše na mírném svahu. Severní polovina byla skryta až na podloží, v jižní části byla naplavena mocnější vrstva tmavé jílovité hlíny, která z technických a stavebních důvodů nesměla být odstraněna. V severní části plochy bylo proto možno dohledat různé žlábků a kúlové jámy. Některé kúlové jámy tvořily východní a severozápadní stěnu dlouhého domu. Vzhledem k neolitickému osídlení v blízkém okolí lze předpokládat, že i tyto kúly byly součástí neolitického domu. Žádné artefakty nebyly nalezeny.

Lucia Mattiello

74. Veleň, okr. Praha-východ

1. Ulice Hlavní, ppč. 413/31; S-JTSK: 731935/1034625
2. Stavba základní školy a příjezdové komunikace; plošný odkryv.
3. Starší/mladší doba železná; sídlištní objekty; obr. 23.

Koncem roku 2017 došlo k zahájení výstavby nové základní školy. Místo novostavby se nachází při východním okraji obce, v proluce mezi rodinnými domy a obchodním areálem firmy Norman. Součástí projektu byla nejen výstavba školní budovy s učebnami, ale také jídelna s kuchyní, tělocvična, příjezdová komunikace a v poslední fázi také venkovní sportovní areál (plán 2. pol. r 2018). Vzhledem k velikosti celého projektu byl s investorem akce domluven detailní postup záchranného archeologického výzkumu. Samotné stavební práce byly zahájeny skrývkou ornice v rozsahu plánovaných zemních zásahů uvedených ve stavebním projektu. Skrývka ornice v přibližně 70 % plochy nedosahovala úrovně geologického podloží, což umožnilo zdokumentovat četné archeologické situace, které by při hlubší skrývce nebylo možné zachytit. V místech, kde došlo k obnažení žlutého sprašového podloží, byly všechny rozpoznané archeologické situace

Obr. 23. Veleň. Pohled na část zkoumané plochy

zkoumány v ploše. Tímto způsobem byly zdokumentovány četné kúlové jamky společně s velkými nepravidelnými objekty interpretovatelnými jako hliníky (?) a v některých případech snad jako obytné polozemnice. Dále byly zdokumentovány všechny narušené situace zachycené během hloubení základových pasů v místech, kde nebylo dosaženo podloží v rámci předchozí skrývky. Terénním výzkumem bylo získáno velké množství nálezů ze starší a z počátku mladší doby železné.

Lukáš Baloun

75. Veletov, okr. Kolín

1. Celá obec.
2. Kanalizace a ČOV v obci.
3. Sídliště, zlomky novověké keramiky; novověk. Od dubna do října 2017 byly prováděny dohledy na stavbě kanalizace v celé obci. Kanalizace byla vedena v otevřených rýhách, nicméně vzhledem k hloubce a sypkému podloží (labské písky) byla pravidelně pažena, takže neumožňovala vždy dobrou viditelnost profilů. Pozitivní situace byly zjištěny na několika místech. Na severovýchodním okraji obce, v přívaděči k ČOV (zhruba v bodě S-JTSK 680811/1057668) byly v profilu rýhy patrné navážky snad novověkého až recentního stáří mocné až 1 m. Dle ústního sdělení starosty jde o důsledek navážení materiálu během 20. století za účelem ochrany obce před labskými povodněmi. V přípojce k čp. 57 (cca v bodě S-JTSK 680865/1057662) byl zjištěn zasypaný sklep (mladší novověk až recent). Ojedinelé zlomky keramiky datované do mladšího novověku byly zjištěny rovněž v přípojkách k čp. 27 a čp. 96. Jde o nálezy z vrstev před čelními stěnami staré zástavby obce.

Zdeněk Beněš

76. Větrušice, okr. Praha-východ

1. Severní okraj obce, ppč. 140/13; S-JTSK plocha: 743876/1031083, 743838/1031089, 743837/1031078, 743829/1031079, 743831/1031097, 743877/1031090.
2. Komunikace a inženýrské sítě.
3. Sídlištní objekty; eneolit.

V srpnu 2017 proběhl na severním okraji Větrušic, východně od konce ulice Hlavní, v jihovýchodním rohu parcely 140/13, záchranný archeologický výzkum vyvolaný stavbou komunikace pro budoucí rodinné domy. Po skrývce ornice zde bylo identifikováno 13 sídlištních

objektů, většinou mělkých zásobních jam, datovaných do eneolitu a pozdní doby bronzové.

Lucia Mattiello

Vrbčany viz Plaňany/Vrbčany

77. Všenory, okr. Praha-západ

1. Horní Mokropsy, kostel sv. Václava, ppč. 1; S-JTSK (linie): 752508/1058908, 752504/1058907, 752503/1058909, 752494/1058908, 752484/1058902, 752485/1058897, 752481/1058892.

2. Liniový výkop; odstranění vlhkosti a odvodnění objektu.

3. Kostel se hřbitovem, středověk (?) – novověk.

V červnu 2017 proběhl záchranný archeologický výzkum u kostela sv. Václava nalézajícího se na malé ostrožně v jádru obce. Současný kostel byl sice postaven až roku 1732, nicméně na místě staršího kostela středověkého doloženého v první polovině 14. století. V roce 1870 pak byla ke kněžišti stávajícího kostela přistavěna věž (*Poche a kol.* 1982, 285–286).

Výzkum byl vyvolán potřebou odvedení dešťové vody ze stávajícího provzdušňovacího kanálu, situovaného podél jižní stěny kostela a vymezeného betonovým okrajem. Ten byl tedy dělníky stavby pouze vyčištěn a následně byl protažen směrem západním i východním. Celková délka tohoto „výkopu“ činila necelých 35 m, šířka se pohybovala mezi 40 a 70 cm a hloubka mezi 36 a 80 cm. Geologického podloží nikde dosaženo nebylo.

Ve výkopu bylo zachyceno především základové zdivo lodi kostela a přistavěné věže. Ze stavebních prvků zde byl zaznamenán pouze fragment kamenného kvádrů a cihlový sokl, které souvisí nejspíše s úpravou hrobů v 19.–20. století. V prostoru před presbyteriem a věží kostela pak byly v začištěném řezu zaznamenány vrstvy obsahující různé množství druhotně přemístěných fragmentů lidských kosterních pozůstatků. V žádné z vrstev nebyly zachyceny zlomky keramiky, popř. jiné movité artefakty, které by napomohly časovému zařazení. Nicméně z nálezové situace poměrně jasně vyplývá, že vrstvy ve východní části, kde se lidské kosti vyskytovaly opravdu jen ojedinele, souvisí až s výstavbou věže v roce 1870. Terény zachycené v západní části, kde se lidské kosterní pozůstatky vyskytovaly častěji, lze časově zařadit mezi roky 1732, kdy byl kostel postaven, a 1870, kdy byla přistavěna věž. Druhotně přemístěné kosterní pozůstatky pocházející ze starších porušených hrobů je pak možné hypoteticky zařadit do středověku až časného novověku. Další lidské kosterní pozůstatky byly vyvednuty dělníky stavby i v západní části kanálu kolem přípojky plynu. Všechny zachycené kosti byly předány investorovi za účelem jejich opětovného pohřbení.

Petra Zemanová

78. Vykáň, okr. Nymburk

1. Parc. č. 619/2 při parc. č. 619/5; S-JTSK (okolí bodu): 713911/1043204.
2. Kabel nízkého napětí.
3. Sídlištní jáma, nálezy z haldy; doba římská. Ve východním úseku stavby (výkopu pro kabel nízkého napětí do hloubky max. 80 cm) byly při trafostanici zjiš-

těny movité archeologické nálezy pravěkého stáří (především zlomky keramických nádob pravděpodobně z doby římské) a zdokumentován jeden zahloubený objekt (blíže nedatovaný).

Luděk Kos

79. Vyžlovka, okr. Praha-východ

1. Na Návsi, parc. č. st. 36, 456/3; S-JTSK (plocha): 718221/1057889, 718208/1057885, 718207/1057887, 718226/1057895, 718227/1057894, 718221/1057891.

2. Rekonstrukce ZŠ Vyžlovka.

3. Situace vrcholně středověké zástavby na východní straně návsi.

Malý záchranný výzkum se soustředil do nehlubších výkopů, kterými se staly dvě rýhy v prostoru mezi jižní stranou základní školy (čp. 57, parc. č. st. 36) a sousedním domem čp. 48. Rýha pro svislou hydroizolaci probíhala podél jižní zdi školní budovy a druhá, o něco delší rýha pro přeložku vodovodní a kanalizační přípojky školy vedla přibližně paralelně a zasahovala přes parc. č. 456/3 až do návsi. Narušené archeologické situace jsou dokumentovány dvěma řezy v celé délce každého z výkopů (15,30 m hydroizolace, 21,80 m přeložka sítí) a zčásti i v půdorysu. Úsek dna rýhy pro přeložku byl totiž ke stavbou požadované úrovni snižován v rámci záchranného výzkumu. Oba výkopy, kolmé svým průběhem k východní straně zúžené severní části návsi, prořaly v délce asi 20 m zbytky středověké zástavby. K pozůstatkům středověkých staveb patří zejména sídlištní objekty 1–3, 3A (na parc. č. st. 36, mezi školou a sousedním domem čp. 48), a patrně i objekt 4 (na parc. č. 456/3, těsně za opěrnou zdí při návsi), zapuštěné svými rovnými dny (podlahami) do mírně svažitého terénu. Z konstrukčních nebo stavebních detailů se pouze při stěně objektu 2 podařilo zachytit kúlovou jamku (obj. 2A). Nejstarší stavební fázi lze patrně připsat počátky existence objektu 3–3A (na řezu v d. 5,60 m) a stratigraficky zřejmě i menší objekt 2. Na části podlah mladší fáze (obj. 1, 3) spočívaly souvislé vrstvy střepů keramických nádob ze zřejmě nevyklizeného a na místě zničeného domového inventáře. V rámci středověkých situací byl kromě zmíněných stavebních objektů registrován jako stratigraficky zřejmě nejmladší jeden širší žlab (obj. 2B, š. 60–80, při dně 14 cm) probíhající po spádnici přibližně k jihu, tj. do širší části návsi. Prohlubně po opuštěných stavbách byly i se

zmíněným žlabem nepochybně záměrně a rychle zarovnaný navážkou z hrubého písčitého šterku se světle šedým jílem (žulová zvětralina). Stratigraficky doložený stavební vývoj, časově spíše předpokládaný od sklonku 13. století a ukončený patrně rychlým zánikem ve 14. století nebo nejpozději na počátku století následujícího, se však ve vývoji získaného souboru keramiky nijak výrazně neprojevuje. Zcela chybí nálezy mazanic a v nálezových situacích také nejsou patrné přesvědčivé doklady požáru (požárů). Bez jistého výsledku zůstalo ztotožnění některých objektů z dokumentovaných řezů, a to i přesto, že obě rýhy se zejména ve své východní části téměř dotýkaly. Není ani jasné, zda oba řezy zasáhly jeden středověký dům (usedlost) se složitějším stavebním vývojem a s průčelím na východní straně užší severní části návsi, nebo byly dokumentovány stopy různých staveb několika středověkých domů s čely otočenými v místě dnešního sousedního domu čp. 48 směrem k jihu, do širší jižní části návsi. Záchranné výzkumy z let 2016 a 2017 v historickém jádru Vyžlovky nicméně ukazují, že novověká i současná zástavba návsi kopíruje asi do značné míry středověkou situaci návsi. Oproti nynějšímu zjištění ze záchranného výzkumu při rekonstrukci základní školy byly při drobné záchranné akci v roce 2016 ve dvoře domu čp. 61 na východní straně návsi registrovány v rámci rovněž složitějšího stavebního vývoje dva zánikové horizonty středověkých staveb nad sebou (*Bernat 2017a*). Starší tam byl uzavřen ulehlou vrstvou drobného šterku s jílem. Do podobné středověké navážky se u školy zahluhovaly už jen výkopy z novověku (obj. 3C, 3D v místě domu zbořeného před stavbou školy v r. 1881) nebo z 19. století (obj. 1A – strouha stratigraficky starší než stavba školy a vnější schodiště do sklepa školy, zrušené ve 20. stol.).

Jiří Bernat

80. Zaječov, okr. Beroun

1. Východně od kláštera, ppč. 8; S-JTSK: 789025/1072678.

2. Kanalizace.

3. Vrcholný středověk–novověk.

V kanalizační rýze byla zjištěna kamenná odvodňovací štola, která narušila vrstvu s vrcholně středověkou až novověkou keramikou. Vzorkováním získáno několik zlomků keramiky a cihel.

Tomáš Polišenský

PRAMENY A LITERATURA

- Beneš, Z. 2014:* Plaňany, okr. Kolín. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2013, *Archeologie ve středních Čechách* 18, 951.
- Beneš, Z. 2015:* Ratenice, okr. Kolín. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2014, *Archeologie ve středních Čechách* 19, 864.
- Beneš, Z. 2017:* Plaňany, okr. Kolín. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2016, *Archeologie ve středních Čechách* 21, 916.
- Beneš, Z. 2018:* Předběžná zpráva o hradišti ze starší doby bronzové v Plaňanech, okr. Kolín, *Archeologie ve středních Čechách* 22, 889–898.

- Beneš, Z. – Šťastný, D. – Chlup, T. 2016: Ratenice, okr. Kolín. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2015, *Archeologie ve středních Čechách* 20, 916.
- Beranová, M. 2000: Poděbrady a Slavníkovská Libice. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity M 5, 163–174.
- Bernat, J. 2010: Dolní Břežany, okr. Praha-západ. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2007 a 2008, *Archeologie ve středních Čechách* 14, 984.
- Bernat, J. 2011: Hradové Střimelice, okr. Praha-východ. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2009–2010, *Archeologie ve středních Čechách* 15, 1164–1165.
- Bernat, J. 2011a: Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2009–2010, *Archeologie ve středních Čechách* 15, 1189.
- Bernat, J. 2012: Dolní Břežany, okr. Praha-západ. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2011, *Archeologie ve středních Čechách* 16, 1029.
- Bernat, J. 2017: Černé Voděřady, okr. Praha-východ. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2016, *Archeologie ve středních Čechách* 21, 908.
- Bernat, J. 2017a: Vyžlovka, okr. Praha-východ. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2016, *Archeologie ve středních Čechách* 21, 924–925.
- Buřka, A. 1996: Revír Stříbrná Skalice a jeho současný stav, *Krasová deprese 3/96*, 2–6.
- Dvořák, M. – Dvořák, L. 1982: Historická topografie Českého Brodu (I), *Práce muzea v Kolíně* 2, 59–61.
- Filip, J. 1932: Kování pravěkého vozu z Nymburka, *Památky archeologické* 38, 60–61.
- Havrdá, J. – Zavřel, J. 2008: Pozůstatky středověkého metalurgického pracoviště v areálu Klementina na Starém Městě pražském, *Archaeologica Pragensia* 19, 333–357.
- Hellich, J. 1923a: Příspěvek k podobě zaniklých osad na Poděbradsku, *Časopis pro dějiny venkova* 10, 1–18, 65–78 (reed. *Vlastivědný zpravodaj Polabí* 21, 1981, 2–34).
- Hellich, J. 1923b: Žárový hrob typu bylanského s hliněnými amulety z Poděbrad, *Obzor prehistorický* 2, 1–8.
- Kačl, P. 2016a: Předstihový záchranný výzkum u cukrovaru v Praze 12 – Modřanech. In: *Archeologické výzkumy v Čechách 2015. Sborník referátů z informačního kolokvia. Zprávy České archeologické společnosti – Supplément* 101. Praha, 4.
- Kačl, P. 2016b: Praha-Modřany. In: *Archeologický výzkum v Praze v letech 2014–2015 (paleolit – doba stěhování národů)*, *Archaeologica Pragensia* 23, 510–511.
- Kos, L. 2012: Výzkum v budově Okresního soudu v Nymburce. In: *Archeologické výzkumy v Čechách 2011. Sborník referátů z informačního kolokvia. Zprávy České archeologické společnosti – Supplément* 85. Praha, 31–32.
- Kos, L. 2014: Polabec, okr. Nymburk. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2013, *Archeologie ve středních Čechách* 18, 952.
- Kos, L. 2017: Příspěvek k rekonstrukci podoby poděbradského hradu na základě archeologického výzkumu v roce 2014, *Vlastivědný zpravodaj Polabí* 48, 146–159.
- Koutecký, D. 1968: Velké hroby, jejich konstrukce, pohřební ritus a sociální struktura obyvatelstva bylanské kultury, *Památky archeologické* 59, 400–487.
- Kuna, M. – Profantová, N. a kol. 2005: Počátky raného středověku v Čechách. Archeologický výzkum sídelní aglomerace kultury pražského typu v Roztokách. Praha
- Lutovský, M. – Smejtek, L. a kol. 2005: *Pravěká Praha*. Praha.
- Mařík, J. 2009: Libická sídelní aglomerace a její zázemí v raném středověku. *Dissertationes archaeologicae Brunenses/Pragensesque* 7. Praha.
- Mazač, Z. – Tvrdlík, R. 2003: Neolitický sídlištní areál a výrobní okrsek starší doby železné v Plaňanech (okr. Kolín), *Archeologie ve středních Čechách* 7, 95–104.
- Menclová, D. 1972: *České hrady. Díl první*. Praha.
- Omelka, M. – Řebounová, O. – Šlancarová, V. 2010: Soubor křížků ze zaniklého hřbitova při kostelu sv. Jana v Oboře (Praha-Malá Strana). II. Speciální kříže, *Archeologie ve středních Čechách* 14, 467–520.
- Pešta, J. – Kyncl, T. – Mrvík, V. J. 2016: Český Brod. Stará radnice čp. 1. Stavebněhistorický průzkum. Rukopis uložený na Městském úřadě Český Brod.
- Poche, E. a kol. 1982: *Umělecké památky Čech* 4. T/Ž. Praha.
- Rybniček, M. 2008: Závěrečná zpráva. Městečko u Nespek – jez. Ústav nauky o dřevě, Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova univerzita v Brně.
- Sedláčková, H. 1973: Archeologický výzkum v Ratenicích v r. 1972, *Vlastivědný zpravodaj Polabí* 13, 23–25.
- Smejtek, L. 2012: Dolní Břežany, okr. Praha-západ. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2011, *Archeologie ve středních Čechách* 16, 1030.

- Vávra, M. – Šťastný, D. 2010: Nová Ves I–Ohrada, okr. Kolín. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2007 a 2008, *Archeologie ve středních Čechách* 14, 997–998.
- Vávra, M. – Šťastný, D. 2012: Zpráva o druhém hradišti na k. ú. Radim a Vrbčany na Kolínsku, *Archeologie ve středních Čechách* 16, 207–212.
- Velebil, D. 1999: Polymetalický rudní revír Stříbrná Skalice – Hradové Střimelice, *Minerál* 7, 214–220.
- Volf, V. 2018: Středověká vápenka ve Mšeckých Žehrovicích, okr. Rakovník, *Archeologie ve středních Čechách* 22, 441–445.
- Zemanová, P. 2011: Praha-Modřany. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2009–2010, *Archeologie ve středních Čechách* 15, 1183.
- Zemanová, P. 2016a: Archeologický výzkum v Praze-Modřanech. In: *Archeologické výzkumy v Čechách 2016. Sborník referátů z informačního kolokvia. Zprávy České archeologické společnosti – Supplément* 101. Praha, 4–5.
- Zemanová, P. 2016b: Praha-Modřany. In: *Archeologický výzkum v Praze v letech 2014–2015 (paleolit – doba stěhování národů)*, *Archaeologica Pragensia* 23, 511–513.
- Zemanová, P. 2016c: Praha-Modřany. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2015, *Archeologie ve středních Čechách* 20, 913–914.
- Zemanová, P. 2017a: Nález keramických pecí z mladší doby hradištní v Praze 5 – Košířích. In: *Archeologické výzkumy v Čechách 2016. Sborník referátů z informačního kolokvia. Zprávy České archeologické společnosti – Supplément* 105. Praha, 27.
- Zemanová, P. 2017b: Praha-Košíře. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2016, *Archeologie ve středních Čechách* 21, 917.
- Zemanová, P. 2017c: Praha-Modřany. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2016, *Archeologie ve středních Čechách* 21, 917–918.

Field research of the Institute of Archaeological heritage of Central Bohemia in the year 2017

This contribution contains the results of field archaeological investigations carried out by the Institute for Archaeological Heritage of Central Bohemia in the year 2017.

There are 80 excavations listed here in a brief form, which took place in the cadastral areas of 66 communities in Central Bohemia and in Prague. All positive findings are published: next to large-scale topsoil stripping on multicultural sites, also small-scale actions can be found here, documenting, for instance, a fragment of a cultural layer or an undated situation.

(English by Jan Machula)

Lukáš Baloun, Zdeněk Beneš, Jiří Bernat, Josef Dufek, Jan Frolík, Tomáš Chlup, Jana Kopřivová, Luděk Kos, Michal Lutovský, Lucia Mattiello, Tomáš Polišenský, Lubor Smejtek, Daniel Stolz, Dražen Šťastný, Jarmila Švédová, Vojtěch Volf, Petra Zemanová, Ústav archeologické památkové péče středních Čech, Nad Olšinami 448/3, 100 00 Praha 10

Soňa Hendrychová, Darina Vnoučková, Muzeum Podblanicka, Zámek 1, 258 01 Vlašim